

Zprávy, informace, oznámení

Krátce z Kolegia rektora UP

K základním bodům minulého zasedání Kolegia rektora (20. 5.) patřil rozpočet UP a evaluace CRE. V této souvislosti informoval kvestor UP J. Jirka o současné finanční situaci. Mj. uvedl, že na MŠMT ČR jsou již podepsány smlouvy, podle kterých by UP měla obdržet další finanční prostředky (blokace ve výši 5 % stále trvá, a to minimálně do června t. r.) O finanční situaci UP hovořil také rektor UP, jenž se zmínil i o financování IC UP. Prorektorka L. Hornová se zmínila o doplňkové zprávě, kterou obdrželi děkani všech fakult UP, a dále o rozpisu návštěvy evaluátorů. Požádala o prostudování této zprávy, z níž budou budou pravděpodobně vycházet dotazy evaluátorů.

Nabídka služeb CVT UP

Provozní úsek CVT UP poskytuje a nabízí následující služby:

Tisk výstupních textových souborů pro studenty (zejména diplomových prací) a **pro pracovníky jednotlivých fakult**: textové soubory musí být dodány v některém z běžně užívaných textových editorů (T602, Word for Windows, jiné po dohodě), musí být přesně specifikovány požadavky na výstupní tvar, pokud nejsou součástí textových souborů. Tisk je možno provést na jehličkové, popř. laserové tiskárně. Pro rozsáhlejší soubory je k dispozici výkonná jehličková rychlotiskárna s velmi dobrou kvalitou tisku.

Cena tisku je následující:

list papíru šíře 25 cm (sklád. tiskopis) 0.60 Kč
list papíru šíře 25 cm s kopií 1.40 Kč
list A4 na laserové tiskárně 1.60 Kč
list A4 na barevné tiskárně 10.00 Kč

Převod psaného textu do textového editoru pomocí tzv. OCR software – Recognita: při tomto převodu odpadá pracnost přepisování textů při jejich potřebě dalšího zpracování v textovém tvaru.

Zapůjčení prezentačního LCD projektoru pro video a datové aplikace: parametry LCD projektoru splňují nejnáročnější požadavky v této oblasti (úhlopříčka až 4 m ze vzdálenosti 5 m, PC kompatibilita CGA, EGA, VGA, světelný výstup 350 lumen / 700 lux, video NTSC/PAL, M-NSTC, dálkové ovládání, rozlišení 640

x 480). Cena za službu spojenou ze zapůjčením LCD projektoru je 300,- Kč + 5 % DPH za 1 hod. zapůjčení. V případě dlouhodobějšího zapůjčení je cena stanovena dohodou. V této ceně je zahrnuto odborné nainstalování přístroje našim pracovníkem.

Zhotovení (vypálení) CD-R nosičů jako zálohu dat, popř. pro jiné aplikace, jako je kopírování legálního software v případě více licencí atd.

Připojení do sítě: pro studenty, kteří mají přístup na internet a nemají momentální možnost použít katedrálních počítačových učeben, je zavedena služba umožňující připojení do sítě (např. pro výběr pošty) po dohodě na učebně v CVT.

Odborné konzultace pracovníkům a studentům UP v oblasti výběru, popř. instalace softwarového vybavení používaného na UP.

Veškeré informace k výše uvedeným službám jsou k dispozici u pracovníků provozního úseku CVT UP.

Odborné konzultace pracovníkům a studentům UP v oblasti výběru, popř. instalace softwarového vybavení používaného na UP.

Veškeré informace k výše uvedeným službám jsou k dispozici u pracovníků provozního úseku CVT UP.

-nep-

Nový AS UP schválil rozpočet

senátem vznikly také nové komise: předsedkyní ekonomické komise se stala PaedDr. L. Ludíková, předsedou legislativní komise Mgr. M. Černý. Nový předseda i místopředsedové byli zvoleni až v třetím kole (losem).

Rektor UP prof. L. Dvořák novému senátu mj. popřál, aby problémy dokázal řešit rychleji, než tomu bylo u senátu minulého, a zmínil se také o nedávné, více než tisíci hlasy podpořené petici týkající se zpřístupnění studovny IC UP o sobotách a nedělích. V této souvislosti naznačil některé problémy spojené s realizací tohoto požadavku a doadal, že od zimního semestru následujícího akademického roku by snad studovna mohla fungovat alespoň o sobotách. Zmínka také padla o nedávném setkání s premiérem ČR M. Zemanem, který potvrdil, že rozpočet vysokých škol se krátit nebudou.

Kvestor UP Ing. J. Jirka předložil senátu písemný materiál týkající se souhrnného rozpočtu UP (jak z diskuse vyplynulo, byl příslušný materiál v porovnání s předchozím doplněn o rozpočet centrálních jednotek) a rozdělení neinvestiční dotace UP z MŠMT. Připomínky senátorů se týkaly především financování AVC, nárůstu průměrných výdělků na IC UP, plánu investičních akcí na rok 1999 a stanovení metodiky dělení dotace, opět byla vzne-

Děkan Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na obsazení míst:

- obsazení funkce vedoucího Katedry speciální pedagogiky,
- obsazení funkce vedoucího Katedry výtvarné výchovy,

na místa odborných asistentů, asistentů a lektorů pro obory

- didaktika německého jazyka a praktická jazyková cvičení,
- americká literatura a kulturní studia a praktická jazyková cvičení,
- grafické programy CAD a strojírenství,
- praktické hudebněvýchovné disciplíny,
- malba.

Požadavky: VŠ vzdělání v příslušném oboru, odborná nebo učitelská praxe, publikační činnost.

Příhlašku do výběrového řízení s dokladem o vzdělání, přehledem praxe, publikační činnosti a stručným životopisem zasílejte na osobní oddělení Pedagogické fakulty UP Olomouc, Žižkovo nám. 5, do čtyř týdnů po uveřejnění v tisku.

Doc. RNDr. J. Šteigl, CSc.,
děkan PdF UP

Informace právního oddělení UP

Právní oddělení UP sděluje, že na www stránkách UP byl aktualizován přehled obecně platných právních předpisů. Stávající přehled byl doplněn o část „E“ obsahující obecně platné právní předpisy zveřejněné (publikované nebo registrované) ve Sbírce zákonů České republiky od 1. 1. do 31. 5. 1999. V uvedeném období bylo vydáno celkem 25 předpisů, které se vztahují k činnosti UP.

-lan-

Dokončení ze str. 1

sená otázka potřebnosti centrálních jednotek. Kvestor UP dále informoval o vypracování návrhu nové metodiky dělení neinvestiční dotace MŠMT na organizační jednotky UP. Dále sdělil, že materiál byl předán děkanům k připomínkování. V závěru diskuse o rozpočtu, která se vede zhruba půl roku, **Akademický senát Univerzity Palackého souhrnný rozpočet UP na rok 1999 včetně rozdělení neinvestiční dotace UP schválil. Schválil jej však s vědomím, že přidělené prostředky jsou nedostačující pro zajištění poslání UP. AS UP současně vedení UP žádá, aby do konce září 1999 vypracovalo návrh nové metodiky neinvestiční dotace z MŠMT mezi fakulty a další organizační jednotky.**

Kvestor UP se v souvislosti s dotazem o budoucnosti hvězdárny ve Slavoníně zmínil i o nutnosti jejího odprodeje. Momentálně se jedná o tom, kdy bude objekt ve Slavoníně vystěhován (blíže viz *O čem se mluví, str. 10*).

Senátu UP byl ke schválení předložen také návrh na stanovení výše další mzdy pro I. pololetí 1999, a to ve výši 0 %. AS UP tento návrh schválil jedenácti hlasy.

Příští zasedání AS UP se uskuteční 29. 9. a senátoři se mj. budou zabývat blízkými se volbami nového rektora UP. MŠMT ČR by případného kandidáta mělo znát do 19. 11.

M. Poláková-Hronová

Jen několik řádků

Co tomu říkáte?

Jestli neznáte příspěvek paní Barnetové (ŽUP č. 29, s. 6), tak si jej honem přečtěte a budete žasnout. Zvedne se vám obočí a pohled se upře na skutečnosti, které jsou prostě k nevíře.

Pohodlí decentralizace účetnických služeb nás prý stojí 6 milionů korun ročně a přineslo navýšení zaměstnanců v této sféře UP o 26 osob. Ne na Rektorátu UP, ale na děkanátech fakult. Mzdy technicko-hospodářských pracovníků se zvýšily o 80 % a někteří dostávají skoro o 50 % vyšší mzdu než univerzitní profesor. Co tomu říkáte?

Mlčet by znamenalo ztrácat další čas a peníze, kterých se beztak nedostává a kdekdo po nich volá čím dál hlasitěji. Požádejte svého senátora, nechť AS UP tyto skutečnosti ověří a zasadí se o rozumnou nápravu, a to bez váhání, ihned, protože každý den prodlání nás tu stojí tisíce korun. Bude to první (?) impulz senátu k odkrývání vnitřních rezerv racionalizací administrativy. Jen si představte, moci tak těch šest milionů ročně věnovat na vnitřní granty a zahraniční pobyty!

M. Hejtmánek

Zprávy, informace, oznámení**Přijímací řízení**

Děkan Pedagogické fakulty UP v Olomouci oznamuje, že se bude konat přijímací řízení na místa v tříletém prezenčním a pětiletém kombinovaném studiu doktorského studijního programu v těchto oborech:

pedagogika – prezenční i kombinované studium,
speciální pedagogika – jen kombinované studium,
antropologie – prezenční i kombinované studium.

Přihlášky je možné si vyzvednout na odd. vědeckovýzkumné a umělecké činnosti a zahraničních styků PdF UP, Žižkovo nám. 5, 771 40 Olomouc, tel. 068/563 5012.

Odevzdávají se opět na tomto oddělení, a to nejpozději do 15. 8. 1999. Přijímací zkoušky proběhnou v měsíci září 1999.

Doc. RNDr. J. Šteigl, CSc.,
děkan PdF

Nabídka stravy v menze

SKM UP nabízí studentům, zaměstnancům i cizím strážníkům možnost stravy v menze za výhodných cenových podmínek. Informace u p. Vodrážkové, tel. 563 8021.

-sta-

Možnosti rekreace

SKM UP nabízí studentům, zaměstnancům i ostatním zájemcům rekreaci za výhodných cenových podmínek ve středisku Horní Údolí u Zlatých Hor. Pobyt je vhodný pro rodinnou rekreaci, kolektivy i organizované ubytování dětí školských a zájmových zařízení. Je taktéž vhodná pro alergiky a astmatiky. Ve středisku je možné využít tělocvičnu, saunu, klubovnu. Je zde možnost krásných vycházek a autovýletů do okolí. Nabízíme všem celodenní levnou stravu i možnost vlastního vaření. Pro zaměstnance UP a jejich rodinné příslušníky jsou výrazné slevy!

Bližší informace poskytnou pracovníci ubytovací kanceláře SKM, tel. 522 6057.

Těšíme se na váš zájem.

-sta-

Otázka pro: doc. J. Štefanidese, bývalého člena AS UP**Jak to vidí stínový senátor?**

Dne 28. května 1999 jsme si vyslechli první, zatím obecnější verzi hodnocení naší univerzity, o které jsme požádali evropský svaz univerzit CRE. Kromě jiného bylo řečeno, že větší průhlednost centrálního řízení UP by zlepšila důvěru mezi jednotkami UP a že dělení peněz se neděje efektivně. 1. června poprvé zasedal nový senát UP a mj. schválil hospodaření UP v roce 1998, rozdělení neinvestiční dotace a tzv. souhrnný rozpočet UP na tento rok. Znamená to tedy nastolení důvěry a racionálního hospodaření na UP?

Na první pohled ano. Okolnosti ovšem spíše naznačují přetrvávání dosavadní praxe. Návrh rozdělení letošní dotace byl už třikrát zamítnut starým senátem UP a počtvrté byl předložen senátu novému – beze změny. Nový senát se rozhodoval bez stanoviska ekonomické komise (ta je teprve sestavována), s ohledem na pokročilé datum (červen) a také patrně vzal v úvahu, že rektorát přislíbil krytí očekávané schodky v nedofinancovaných rozpočtech fakult ze svých zdrojů.

Budiž. Tzv. souhrnný rozpočet UP na rok 1999 však zcela postrádá smysl a hodnotu. Byl totiž sestaven na jiném účetním principu: ne podle částí UP, ale podle abstraktních položek příjmů a výdání

Vážení studenti UP!

Univerzita Palackého – Správa kolejí a menz vám nabízí za zvýhodněných cenových podmínek **prázdninové ubytování** v době od 3. 7. 1999 do 10. 9. na Šmeralově koleji. Studenti s potvrzením o bezplatné praxi na fakultách mohou bydlet po uvedené dobu za kolejně, ostatní studenti za cenu 40,- Kč za lůžko a noc.

-stach-

Prodejna skript krátkodobě uzavřena

Vydavatelství UP upozorňuje, že z důvodu sťahování bude prodejna skript a učebnic (ul. Šmeralova 8) ve dnech 17., 18. a 21. června 1999 uzavřena. Po přemístění na Biskupské nám. 1 (areál ICUP – zbrojnice) bude opět otevřena od 22. června 1999.

-vup-

CVT UP sděluje

Centrum výpočetní techniky UP upozorňuje, že se přestěhovalo do budovy IC UP – rekonstruované bývalé tereziánské zbrojnice. Adresa CVT je tedy Biskupské nám. 1, Olomouc.

Nejdůležitější telefonní linky: technický servis – 563 1845, přístup k EkonFisu – 563 1815, síť Novell – 563 1826, uzel Internetu – 563 1830.

Kompletní telefonní seznam je na www CVT.

-cv-

Knihovna UP nabízí

Ústřední knihovna UP nabízí vědeckým pracovníkům, vyučujícím a postgraduálním studentům pravidelné zaslání informací o nových přírůstcích knihovny, a to z oboru, který si vyberou.

Zájemci o tuto službu se mohou přihlásit v Ústřední knihovně. Bližší informace dostanete na telefonu 563 1722.

-red-

Stručně

Tzv. ekologický radní V. Raclavský uspořádal 2. 6. v Divadle hudby přednášku na téma **Já mám kolo, kdo má víc?** o založení olomoucké cyklistické lobby. Zájemci se dověděli, jak se jezdí na kole po městě ve vyspělých zemích, jak lze podporovat a chránit cyklisty, co bylo v této věci v Olomouci již učiněno a co se plánuje.

Legendární folková skupina **Spirituál kvintet navštívila Olomouc** 8. 6. Tradičně svůj repertoár představila v Chrámě Panny Marie Sněžné.

Na téma **Novější pohledy na vyšetřovací postupy u onemocnění štítné žlázy** se diskutovalo 9. 6. na Teoretických ústavěch LF UP, a to v rámci přednáškového večera I. interní kliniky LF UP a FN v Olomouci, Radiologické kliniky LF UP a FN v Olomouci, Kliniky nukleární medicíny LF UP a FN v Olomouci a Ústavu patologické anatomie LF UP a FN v Olomouci.

-map-

Upozornění

Středisko Britské rady upozorňuje své návštěvníky na změnu otvírací doby o prázdninách: otevřeno bude **do soboty 3. července** (včetně), poté až **od 24. srpna** (včetně).

-red-

CEP, CEZ a RIV

Na tyto zkratky **Centrální evidence projektů (CEP)**, **Centrální evidence výzkumných záměrů (CEZ)** a **Registru informací o výsledcích státem podporovaného výzkumu a vývoje (RIV)** bychom si měli rychle zvyknout, protože mají co dělat se zdroji peněz na výzkum a s jeho výsledky.

Prostředky jsou určeny na takové záměry a projekty, které prokazatelně splňují dvě hlavní podmínky: a) autoři již dosáhli velmi kvalitních výsledků, b) předpokládáné výsledky budou v době ukončení projektu (záměru) na světové úrovni. K dosavadním kontrolním mechanismům výzkumu přibyl ještě proces hodnocení výzkumných záměrů a výsledků organizací. Podle objektivního hodnocení ze zahraničí je stav našeho výzkumu a vývoje ze strany EU v rámci příprav na vstup do unie hodnocen jako bezproblémový. Ve vědě a výzkumu jsme od letošního roku plnoprávními členy se stejnými právy a povinnostmi při účasti na společných programech EU. Velmi důležitou složkou v těchto aktivitách je Rada vlády ČR pro výzkum a vývoj. (Podrobněji na adrese <http://www.vlada.cz/rady/rvv/public/aktual.win.htm>)

-mh-

Tisková oprava

V Žurnálu UP č. 30 jsme uveřejnili druhou část informací o vědeckovýzkumné činnosti Katedry fyzioterapie a algoterapie FTK UP. Vinou chybného přenosu dat došlo ke dvěma chybám, které nyní opravujeme: zdravotnické zařízení má název **Centrum léčby bolestivých stavů a pohybových poruch**, jméno švýcarského autora jedné ze zmiňovaných studií je **A. Brügger**.

-red-

Doc. J. Štefanidese

Události

Čtvrtý ročník literární soutěže zná svého vítěze

V posluchárně č. 7 FF UP byly 26. 5. za účasti odborné poroty vyhlášeny výsledky veřejné literární soutěže studentů Univerzity Palackého, kterou na začátku akademického roku vyhlásil rektor UP.

Do soutěže bylo přihlášeno dvaatřicet prací (převážně z FF UP), z nichž dvacet pět náleželo oboru poezie, patnáct oboru próza a dvě oboru drama. Jak uvedl doc. J. Galík, předseda hodnotící poroty, v pořadí již čtvrtý ročník soutěže zaznamenal vzestupnou tendenci. *Posluchači UP projeví o soutěž rozhodně větší zájem než v ročnících předcházejících a také úroveň děl byla vyrovnaná*, uvedl. Přesto, že z počátečních kroků jsou mnohdy studentští autoři vyčerpaní (někdy i čtenáři), shodla se porota na tom, že letošní výsledky soutěže byly přinejmenším solidní. Jelikož se sešlo více prací, které si ohodnocení zaslouží, bylo rozhodnuto o zvýšení počtu čestných uznání. V oboru próza tedy čestné uznání obdržely **Agáta Aničová** a **Svetlana Drábková**, v oboru poezie je získal **Filip Lýsek**. Třetí místo v oboru próza získal **Ondřej Bláha**, v oboru poezie **Ondřej Skovajsa** a **Barbora Vaculová** (v oboru drama zůstalo třetí místo neobsazeno). Druhé místo v oboru drama získali **Richard Gilík**

a **Radek Malý**, v oboru próza **Oto Příbýl** a **Ondřej Cakl** a v oboru poezie **Jaroslav Reichl** a **Zuzana Patočková**. První místo zůstalo v oboru drama i v oboru próza neobsazeno. Uděleno bylo jen v oboru poezie, a to posluchači Filozofické fakulty UP **Gabrielu Pleskovi** (viz foto T. Jemelky).

Příští ročník literární soutěže studentů UP bude vyhlášen zřejmě již letos v září.

-map-

Stipendium Dr. Badera opět v Olomouci

Dr. Alfred Bader, americký chemik, podnikatel, sběratel a mecenáš, vypsal v letošním roce již pátý ročník svého stipendia na podporu výzkumu evropského malířství 17. století. V minulém roce byla vypsána tři stipendia zaručující dvouměsíční stáž v zahraničí, z nichž dvě odřeli studenti Katedry dějin umění FF UP. Letos se koncepce změnila a bylo vypsáno jediné stipendium umožňující šestměsíční pobyt na zahraniční univerzitě či vědeckém pracovišti. V konkurenci studentů UK a MU získal toto stipendium student Katedry dějin umění FF UP Vladan Antonovič. Získané prostředky poslouží při výzkumu díla malířů olomouckého biskupa Karla z Lichtensteina-Castelcornu, který by měl obohatit doposud známá fakta o moravském malířství 17. století.

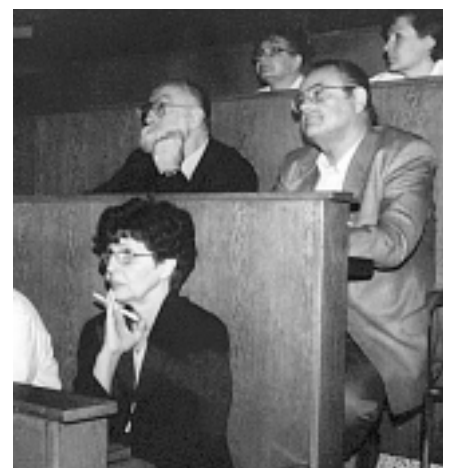
-dg-

Poprvé k přípravám AFO 2000

V malé zasedací síni Rektorátu UP se 25. 5. opět sešel organizační štáb festivalu Academia film Olomouc. Důvod setkání spočíval ve zhodnocení nedávno proběhlého 34. ročníku a v diskuzi o ročníku stávajícím. Jak bylo již vícekrát zmíněno, 34. ročník Academia filmu Olomouc byl hodnocen kladně, což potvrdila mj. i slova prorektora J. Schulze, který žádnou negativní reakci nezaznamenal. Z jeho slov také vyplynulo, že Univerzita Palackého si uvědomuje důležitost existence tohoto festivalu a bude ho podporovat.

Na programu příštího ročníku, který by měl proběhnout od 1. do 5. 5. 2000 by rozhodně měly participovat i ostatní fakulty UP, např. přírodovědecká a pedagogická. Jelikož se osvědčil i současný výběr prostor, jubilejní 35. ročník AFO Olomouc 2000 se zřejmě jinak stěhovat nebude. Pozitivně byla i přijata *Cena za celoživotní dílo*; o jejím příštím držiteli členové organizačního štábu již nyní přemýšlejí.

-map-

Ve dnech 25. – 26. 5. proběhla XXXII. konference studentských vědeckých prací posluchačů Lékařské fakulty UP, která dokumentovala výsledky studentské vědecké práce na ústavech a klinikách LF UP. Ke konferenci vydalo Vydavatelství UP sborník abstrakt, který lze nalézt na internetových adresách <http://www.inland.cz/lfup> a <http://ris.upol.cz/~spolmed>.

-mav-
Foto -tj-

Velký třesk teprve přijde?

V tomto roce Vzdělávací nadace Jana Husa (VNJH) završuje desetiletý plán práce nazvaný *Desetiletí obnovy*. Plán byl zaměřen na nápravu těch největších škod, které byly na našem školství napáchány za několik desetiletí nesvobody. Ukončení tohoto období však neznamená konec činnosti VNJH, avšak příležitost k formulování dalších plánů do budoucna, a to na základě hodnocení dosažených změn ve vyšším školství a identifikace dalších potřeb.

Z tohoto důvodu VNJH uspořádala prozatím dvě neformální setkání v Brně a v Olomouci, na něž byli pozváni řešitelé projektů podpořených nadací.

Diskuse se týkala čtyř hlavních otázek, tj. jakých změn bylo dosaženo od roku 1989 a jaký je současný stav na VŠ, co zůstává nadále hlavními potřebami vysokoškolských pracovišť, jakou úlohu při uplatňování změn hrají externí zdroje, jak by měla vypadat další podpora ze strany externích zdrojů.

Z odpovědí zúčastněných vyplynulo, že panuje určitá spokojenost v oblasti zajištění základní kvality výuky, což je dáno vznikem nových oborů, předmětů a pracovišť, navázáním cenných mezinárodních kontaktů a s tím spojeným dosažením určité profesionalizace učitelů.

XVII. den klinické pediatrie

doplnění v souladu s praxí ve státech Evropské unie (např. očkování proti hemofilové infekci). Další významné podněty přinesly přednášky a diskuse k otázkám smysluplného lipidového screeningu dětí a adolescentů v oblasti genetiky podmíněných onemocnění a k problematice role genetiky v prevenci závažných onemocnění.

Téma sesterské sekce o otázkách hospitalizace dítěte spojené s hospitalizací rodiče bylo samo o sobě hodnoceno jako velmi užitečné, neboť jde o praxi, která v ČR nemá dlouhou tradici. Zastánci tohoto přístupu jsou přesvědčeni, že umožňuje nejen zmírnění psychického tlaku hospitalizovaného dítěte, ale má i svou

Zásadních systémových změn však bylo doposud dosaženo velice málo. Akademická pracoviště stárnou a jen těžko si udržují mladé učitele ochotné vydat se na akademickou dráhu. Je zapotřebí další restrukturalizace pracovišť, neustálé rozvíjení mezinárodních i meziinstitucionálních kontaktů, koncepční budování odborně zaměřených knihoven. Požadavky na nákup literatury vůbec neustávají. Je třeba podporovat rozvoj postgraduálních studijních programů, objevily se také hlasy na podporu celostátních studentských soutěží a výměnných pobytů, a nemůžeme zapomenout také na další inovaci a rozvoj stávající výuky. To vše ovšem v situaci, že některým fakultám chybí prostředky na základní provoz. Přitom by univerzity a nadace neměly neztrácet kontakt s ostatními společenskými oblastmi, zejména s ekonomickou sférou.

Jak to dobře vystihl jeden z účastníků schůzky, děkan FSS MU prof. I. Možný: *velký třesk teprve přijde*. Všechny společenské mechanismy jsou vzájemně provázány a změny vzdělávacího systému nelze uskutečnit bez spolupůsobení ekonomiky, populačního stavu a dalších oblastí. Když se na výrok pana děkana podíváme trochu optimisticky, můžeme se těšit, že to lepší nás teprve čeká. Záleží na nás všech.

L. Doubravová,
Vzdělávací nadace Jana Husa

Dokončení ze str. 1

edukativní funkci, tj. představuje současně formu, jak může být rodič v případě dlouhodobě nemocného dítěte vzděláván a podílet se tak na jeho správném ošetřování. Podle informací doc. V. Mihála se po letošních dobrých zkušenostech stane sesterská sekce trvalou součástí příštích pediatrických dnů.

Organizace XVII. dne klinické pediatrie, který se konal pod záštitou prof. J. Mačákové, děkanky LF UP, doc. V. Rýznara, ředitele FNO, a M. Pavlíkové, hlavní sestry FNO, se ujali již tradičně pracovníci Konferenčního servisu UP, s jejichž profesionálním přístupem vyjádřili pořadatelé vysokou spokojenost.

-mav-

Události

Škola pro všechny děti

V průběhu první poloviny roku 1999 byly dokončeny poslední práce na dokumentu, který pod názvem *Co je to „Spolu“* propaguje myšlenku školské integrace dětí s tělesným, mentálním i kombinovaným postižením. Snímek vznikl díky podpoře *Open Society Fund Praha* ve studiu AVC UP, kde jej podle námětu PhDr. E. Smékalové natočili PhDr. H. Pilátová a Z. Menšík.

Autorka námětu PhDr. E. Smékalová, která přednáší na Katedře psychologie FF UP, při zpracování námětu vycházela z praktických zkušeností práce v občanském sdružení *Spolu* (jehož je zakladatelkou a místopředsedkyní) v oblasti vzdělávání dětí s tělesným postižením. Výchozí koncepce je podle jejích slov opřena o skutečnost, že zdánlivě ideální stav, který se společnost snaží vytvořit tělesně postiženým dětem zajištěním speciálních zařízení a ústavů, neodráží požadavky, které lze spojit s myšlenkou transformace celého školství: myšlenky integrace totiž zahrnují chybějící články výchovy a vzdělávání, především jejich citovou a morální stránku. Význam integrace dětí tělesně postižených s dětmi bez postižení má oboustranný přínos – vychovává k solidaritě, vzájemné pomoci a ohleduplnosti, zodpovědnosti. Právě tyto stránky výchovy, které se týkají vztahů k sobě samému i druhým, k demokratickým hodnotám apod., současný program základních škol podle dr. Smékalové nezahrnuje a právě tato témata jsou obsahem programu *Začít spolu*.

Dokument, jehož jednotlivé části byly natočeny ve školských zařízeních uvádějících myšlenku integrace do praxe (Přerov, Mohelnice, Olomouc), zachycuje také některé, někdy i kontroverzní názory odborníků z olo-

moucké univerzity (doc. J. Kysučan, doc. A. Peutelschmiedová, dr. J. Michalík) i názory pracovníků škol s programem integrace. Snímek je určen především studentům psychologie a speciální pedagogiky; jeho využití lze proto očekávat na fakultách pedagogické, filozofické a tělesné kultury. Cenným zdrojem poznatků může být také vedoucím pracovníkům škol, které se chystají myšlenku integrace začlenit do svého programu. Zájemci si jej mohou nechat promítnout či objednat k vypořčení v AVC UP.

-mav-

Co je to „Spolu“, 23 min., AVC UP Olomouc 1999, scénář E. Smékalová, režie H. Pilátová, Z. Menšík

Začít spolu ve Valašském Meziříčí

V nedávném období jsme informovali čtenáře Žurnálu o účasti pedagogických pracovníků z naší univerzity (Katedry učitelství 1. stupně ZŠ, Katedry psychologie a patopsychologie, Katedry pedagogiky s celoškolskou působností PdF UP) na týdenním tréninku učitelů vysokých škol, který v Praze pořádala nadace *Open Society Fund Praha* ve spolupráci s *Open Society Institut New York* a *Children Research Institut Washinton*. Program byl zaměřený na kurikula tohoto alternativního mezinárodního programu a dovednosti potřebné pro alternativní techniky výuky studentů v principech programu.

V České republice již pracuje podle programu *Začít spolu* 23 základních škol (zatím pouze na 1. stupni), osm mateřských škol a jedna zvláštní škola. Z důvodu ověření fungování

principů programu *Začít spolu* v pedagogické praxi se skupina pracovníků z Pedagogické fakulty zúčastnila 19. května 1999 konkrétní výuky na ZŠ Hrachovec při ZŠ Šafaříkova ve Valašském Meziříčí. Vlastní výuka podle zmíněného programu je orientována převážně na projektovou metodu, v rámci příjemného klimatu třídy jsou pracovní aktivity žáků tvořeny prostřednictvím center aktivit. Program prosazuje také myšlenku začlenění dětí se speciálními potřebami a je kladen důraz na spolupráci s rodiči.

Vzhledem ke studijní návštěvě na základní škole a k faktu, že zmínění pracovníci obdrželi osvědčení a mohou principy programu vkládat do výuky nebo uzavírat grantové smlouvy na podporu začlenění programu do pregraduální přípravy budoucích učitelů, je v současné době zvažována možnost eventuální formy implementace do vysokoškolské přípravy budoucích učitelů primární školy i u některých dalších studijních oborů.

V červenci letošního roku proběhne v Praze-Klánovicích letní škola programu *Začít spolu*, která je určena pedagogům vysokých škol a bude navazovat na lednovou týdenní školu. Trénink povedou lektori z amerických univerzit. O nadcházející akci vás budeme opět rádi informovat.

-kzš-

Máme co dohánět?

„V České republice roste spotřeba antidepressiv. (...) Ani celkový objem, ani dynamika růstu spotřeby antidepressiv však nedosahují úrovně vyspělých států Evropy.“ (Bíba V. a kol., *Zpravodaj klinické farmakologie a farmacie*, 12, 7, 1998.)

-mh-

Slovo má: rektor UP prof. L. Dvořák

Jsou na UP rezervy?

Nedávno vyšel ve středomoravské příloze MF Dnes článek, který vyvolal diskuse na univerzitní půdě, a to proto, že se v něm psalo o propouštění zejména administrativních pracovníků na UP. Jaká je tedy situace?

Naše univerzita, stejně jako ostatní české vysoké školy, zápasí pravidelně s nedostatkem financí. To se odráží i v nekonečných procedurách provázejících každoroční projednávání rozpočtu. O financování vysokých škol jsem podrobně psal v letošním ŽUP, č. 23. Možností, které vylepšit příjmově nedostatečný rozpočet, není moc a bylo o nich již mnoho řečeno a napsáno (granty všeho druhu, doplňková činnost, ale i pronájem málo využívaných prostor nebo prodej zbytných objektů aj.). Grantová úspěšnost se lepší, příznivým vývojem prochází i nabídka několika typů kurzů v doplňkové činnosti a věrme, že i nabídka ziskových forem distančního vzdělávání bude brzy velmi zajímavá pro neuniverzitní veřejnost. Takto vylepšená příjmová část rozpočtu ale není zatím dostačující ani na lepší mzdové ocenění pracovníků ani nestačí na realizaci rozvojových programů. Proto je třeba se vážně zabývat možnostmi úspor ve výdajové části rozpočtu.

O jaké úspory může jít? Zamýšlíme se nad využitím prostor, kterými disponujeme, a to nejen pod dojemem upozornění evaluátorů z CRE. Učebny a výukové laboratoře jsou využívány pouze asi 6 měsíců v roce, a to ještě často ani ne celých pět pracovních dnů v týdnu. Pracovny pedagogů na mnoha fakultách jsou využívány jen několik hodin týdně! Jestli nevěříte, máte možnost si tuto skutečnost velmi jednoduše ověřit.

Pohled na rozvrh výuky a porovnání studijních programů různých fakult vás brzy přesvědčí o neefektivním zdvojení i trojování výuky, samozřejmě vždy nějak zdůvodněném. To umíme snad nejlépe na světě, a tak dublování přednášek je naše světová specialita.

V uvedeném článku však byla zmíněna administrativní, nepřesně pouze „rektorátní“. Ano, jsem přesvědčen, že máme rezervy v administrování mnoha činností. Pojmy jako administrativní, byrokracie nebo úřednický aparát, nezni mnohým příliš libozvučně a mají i svůj pejorativní význam. Je třeba si ale uvědomit, že bez výkonné, kvalitní a efektivně pracující administrativy se neobejde žádná instituce. Na UP je administrativní vykonávána, a to je třeba zdůraznit, jednak na úrovni jednotlivých složek (katedry, fakulty, ICUP, SKM, SLO), jednak na centrální, tj. rektorátní úrovni. Je nutné mít na zřeteli, že RUP nemá funkci samostatného úřadu, zabývajícího se sebou samým, ale je to především soustava servisních pracovišť pro jednotlivé složky UP, jak se lze přesvědčit z denní praxe i z dosud platného nebo nově připravovaného Organizačního řádu RUP. Podobně je servisním pracovištěm s celouniverzitní působností ICUP a SKM.

Důsledně rozlišujeme dva rozdílné procesy – proces rozhodování a proces administrace rozhodnutí. Pro rozhodovací procesy platí, při dodržení zákonů a návazných norem, princip subsidiarity. Tedy rozhoduje se na nejnižší úrovni, kde je to možné a efektivní. Kde je příslušné rozhodnutí administrativně realizováno (tj. zda je to např. na úrovni katedry, fakulty nebo celé UP), již není

podstatné. Rozhodnutí musí být ale realizováno přesně, v požadovaném termínu a efektivně, tj. s minimálním nutným počtem kroků a s minimálním počtem úředníků, tedy bez dublování určitých kroků a bez přebytečných kontrolních aktů. Musíme zaměstnávat takové pracovníky, kteří ponесou plnou odpovědnost za výsledky své činnosti. Tento systém dosud na UP bohužel v řadě činností nemáme, a musíme jej proto po dohodě všech zainteresovaných složek zavést. Předmětem diskuze bude zejména administrace ekonomiky včetně mzdové účtárny a personalistika. Přitom budeme posuzovat i rozsah a účelnost příslušných aktivit a služeb, v první řadě skladů, autoprovozu nebo stolárny a dalších.

Zoládnout úspěšně takový proces jistě nebude jednoduché a neobejde se to v konečné fázi i bez snížení stavu administrativních nebo i jiných pracovníků. Zůstat musí ti nejlepší, schopní kvalitně zoládnout požadavky na ně kladené. Za to by měli být i lépe honorováni. Není důležité, zda v současné době pracují na fakultách, nebo na RUP.

Racionalizace vykonávaných činností se ale nevyhne ani jiným profesím na univerzitě. Není to jistě v současné situaci a při vysoké míře nezaměstnanosti populární. Jedná se ovšem o budoucnost, další existenci a prosperitu univerzity. Tu mohou zajistit jen ti, kteří budou pro svou alma mater pracovat naplno podle svých nejlepších sil a schopností, takoví, kteří přinesou na univerzitu nové aktivity a s nimi i ty stále diskutované finance. Takoví pracovníci mají také morální nárok na slušnou odměnu za odvedenou práci.

Z vědeckých pracovišť UP

Univerzitní pracoviště informují

Projekty z lékařské mykologie

Odborný asistent MUDr. Petr Hamal vede laboratoř lékařské mykologie Ústavu mikrobiologie LF UP. Předmětem jeho studia jsou původci houbových chorob – mykóz člověka.

Jak časté jsou u nás mykotické infekce, pane doktore?

Mykotické infekce kůže a jejích adnex, tzv. dermatomykózy, jsou onemocněním dosti častým. Jejich původci infikují až polovinu populace. V naší laboratoři vyšetřujeme tyto infekce téměř z celé spádové oblasti Olomoucka. Jde ovšem o infekce pro člověka nepřijemné především z estetického hlediska. Naproti tomu počet život bezprostředně ohrožujících systémových mykóz není u nás našťastí zatím příliš velký.

Jak poznáte, že jde o mykózu?

Diagnostika se opírá o mikroskopické vyšetření a o kultivaci na speciálních podkladech, u systémových mykóz navíc o průkaz protilátek nebo antigenů v tělních tekutinách, především v krvi. Při záchytu koasinek nebo vláknitých hub (známých spíše pod nesprávným označením plísňe) na kultivačních podkladech provádíme jejich identifikaci, t.j. zařazení do rodu, druhu, příp. variety. Opíráme se přitom o jejich mikro- a makromorfologii a zejména u koasinkovitých hub navíc využíváme jejich specifických metabolických aktivit, především asimilace a fermentace různých zdrojů uhlíku a dusíku.

Kolik vyšetření se ve vaší laboratoři provede ročně?

Na nedostatek práce si v naší laboratoři rozhodně nemůžeme stěžovat. Například v loňském roce jsme vyšetřili celkem 760 vzorků z kůže a jejích adnex, 863 vzorků z unitárního prostředí organismu (tj. hemokultur, močí, stolic, sput, bronchoalveolárních laváží, sěrů z různých sliznic atd.) a 385 vzorků krve na sérologické vyšetření. Mimo to jsme z různého klinického materiálu identifikovali přes 900 druhů koasinkovitých mikroorganismů, kolem 150 dermatofytů a 60 dalších druhů vláknitých hub.

Pracujete na výzkumném projektu? S kým spolupracujete?

V této oblasti již delší dobu intenzivně spolupracujeme s Centrem molekulární biologie a medicíny a v současné době začínáme společně řešit v pořadí již pátý výzkumný projekt podporovaný interním grantem naší fakulty. Tématem těchto projektů byla a je diagnostika u nás nejčastějších původců systémových mykóz, tj. koasinkovitých mikroorganismů rodu *Candida* a vláknitých mikrobyctví rodu *Aspergillus*. Propracováváme jejich rychlou a ve srovnání s běžnou kultivací vysoce citlivou detekci v klinických vzorcích pomocí polymerázové řetězové reakce (PCR). U těchto život ohrožujících infekcí jsme schopni provést i molekulárně-genetickou typizaci zachycených kmenů. Dále se zaměřujeme na sledování profilů rezistence původců systémových mykóz k antifungálním preparátům, přičemž se opíráme o standardní metodu vypracovanou americkým Národním centrem pro laboratorní standardy (NCCLS). Při výběru pacientů se orientujeme především na nemocné s těžkými imunodeficity, u nichž je riziko systémových mykóz nejvyšší, a proto v této oblasti spolupracujeme zejména s Hemato-onkologickou klinikou FN. Na uvedené, zatím spíše pilotní studii bychom chtěli navázat širším projektem, do kterého plánujeme zapojit riziková oddělení všech významných nemocnic v ČR a pro který chceme požádat o podporu IGA MZ ČR.

Kromě zmíněných pracovišť začínáme v oblasti studia kandidových proteinů a jejich inhibitorů spolupracovat s Ústavem organické chemie a biochemie AV ČR v Praze. Při typizaci koasinkovitých mikroorganismů pulzní elektroforézou, kterou bychom chtěli širěji rozvinout v rámci zmíněného celostátního výzkumného projektu, plánujeme ur-

čitou formu spolupráce i s olomouckým pracovištěm Ústavu experimentální botaniky AV ČR, které vlastní příslušné přístroje a má s touto technikou praktické zkušenosti. Naše laboratoř rovněž spolupracuje s Evropskou konfederací lékařské mykologie (ECMM), a to formou studie zaměřené na sledování epidemiologie kandidové sepsy v evropských zemích.

Byl jste na stáži v zahraničí? Co jste tam získal?

V roce 1997 jsem s podporou Ministerstva pro vědu a výzkum Bádenska-Württemberska absolvoval půlroční stáž v Hygienickém institutu Univerzity Karla Ruprechta v Heidelbergu u známého mykologa docenta Kappela. Zde jsem si značně prohloubil si své znalosti z oblasti molekulárně-genetických metod, z nichž některé jsem si poprvé prakticky vyzkoušel. Společně s dr. Prariyachatigul z univerzity v Khon Kaen v Thajsku se nám přitom podařilo sestavit specifické primery pro průkaz patogenní houby *Penicillium marneffeii* a naše výsledky jsme prezentovali na Česko-slovenské mezioborové konferenci lékařské mykologie v Pardubicích. Letos se mi pro další pobyt v Německu podařilo získat dvouměsíční stipendium Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD). V rámci této stáže bych chtěl s německými kolegy spolupracovat při typizaci kandid pulzní elektroforézou. Jak mne informovali, k tomuto účelu mám v Hygienickém institutu připraveno 50 kmenů kandid z tamní univerzitní nemocnice, které byly zachyceny z případů velmi suspektních systémových mykóz. Mimoto mám v plánu prakticky si vyzkoušet další perspektivní typizační metodu využívající infračervené spektroskopie.

V čem je význam molekulárních metod?

Hlavní význam PCR metod ve srovnání s klasickou diagnostikou spočívá ve vysoké citlivosti a specifitě a v podstatném zkrácení doby nutné k získání výsledků. Tyto výhody je předurčují k využití především při průkazu závažných systémových mykóz, kde mohou významně pomoci při záchraně života pacientů. Dále je možné molekulární metody využít při epidemiologických analýzách zozokomiálních (nemocničních) epidemii způsobených mikroskopickými houbami, jejichž výskyt je v literatuře dostatečně přesvědčivě doložen.

Co připravujete k publikaci?

V současné době připravujeme ve spolupráci s bratislavskými kolegy publikaci o infekci likvoorových cest způsobené koasinkovitou houbou *Candida lusitanae*, která byla zachycena z ventrikuloperitoneálního shuntu. Protože jde zřejmě o první zdokumentované onemocnění tohoto druhu v Evropě, které vyvolal uvedený poměrně vzácně se vyskytující druh kandidy, rádi bychom tento případ publikovali v některém renomovaném časopise. V časopise *Epidemiologie, mikrobiologie a imunologie* bych chtěl publikovat druhý díl svých zkušeností s biotypizačními metodami. Z mých letošních přednáškových aktivit je bezesporu nejvýznamnější účast na 5. kongresu ECMM v čeronu v Drážďanech, kterého se naše mykologická skupina zúčastní dvěma sděleními.

-mh-

Původce kožní mykózy za života na kultivačním médiu.

(Foto M. Hejtmánek)

SOCRATES – vzdělávací program Evropské unie

Vzdělávací program Evropské unie určený pro spolupráci škol a další rozvoj vzdělávacích systémů byl pod názvem *Socrates* zahájen v roce 1995 a zpřístupněn pro všechny členské země EU a dále pro Island, Norsko a Lichtenštejnsko. Česká republika spolu s Kypr, Maďarskem a Rumunskem byla do tohoto programu přijata v roce 1997.

Cílem programu *Socrates* je přispět ke zlepšení kvality výchovy dětí, mládeže a dospělých a nabídnout žákům a studentům všech věkových a sociálních skupin možnost vzájemného poznání a posílení povědomí evropské identity a lepšího poznání evropského rozměru studovaných oborů. *Socrates* jako program Evropské unie pro spolupráci v oblasti výchovy byl v této formě přijat do konce roku 1999.

Program *Socrates* je souhrnný pojem pro další dílčí programy, v jejichž rámci jsou podporovány následující aktivity:

- ERASMUS – program pro oblast vysokoškolského vzdělávání,
- COMENIUS – program pro spolupráci základních a středních škol, příp. mateřských škol, další profesní vzdělávání učitelů,
- LINGUA – program na posílení úrovně v oblasti výuky cizích jazyků, intenzivní jazykové kurzy pro učitele cizích jazyků, výměnné pobyty pro studenty
- DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ – program pro rozšíření možností přístupu ke vzdělávání
- VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH – program celoživotního vzdělávání
- ARION – studijní pobyty pro řídicí pracovníky v oblasti školství
- NARIC – program pro uznávání dosaženého vzdělání v jiných zemích
- EURYDICE – výměna informací o vzdělávacích systémech

Od samého počátku účasti v programu *SOCRATES* se všechny typy našich škol velmi aktivně zapojují do programu a zájem o práci v mezinárodních projektech stále roste.

Program ERASMUS

Spolupráce a aktivity v programu Erasmus probíhají na základě institucionální smlouvy, kterou uzavírá univerzita jako celek s Komisí EU. V této smlouvě univerzita deklaruje svou strategii „evropského“ rozvoje a přihlašuje se k jednotlivým aktivitám. Komise na základě této smlouvy přidělí finanční grant na podporu těchto aktivit.

Aktivity v rámci programu Erasmus:

- Mobilita studentů – tři až dvanáctiměsíční pobyty. Studenti neplatí školné a dostávají stipendium z programu Erasmus na pokrytí části životních nákladů. Studium v zahraničí je plně uznáno do studentova programu na domovské univerzitě, v ideálním případě na základě přenosu kreditů.

- Mobilita učitelů – krátkodobé pobyty (1–8 týdnů). Učitelé na hostitelské univerzitě vyučují a co nejvíce se zapojují do chodu univerzity. Grant Erasmus opět pokrývá pouze část nákladů.

- Projekty rozvoje učebních osnov – na úrovni bakalářského nebo magisterského studia, případně společně integrovaný jazykový kurz. Musí jít o vývoj nových nebo adaptací existujících studijních programů s důrazem na jejich evropský rozměr, tedy podporu spolupráce mezi partnerskými institucemi, inovaci

Univerzitní pracoviště informují

výuky a vytvoření podmínek pro vzájemné uznání studia.

– Intenzivní programy – krátkodobé studijní programy, v jejichž rámci se setkávají vyučující a studenti z různých zemí za účelem spolupráce na vysoce specializovaném tématu.

– Zavádění ECTS – ECTS (evropský systém přenosu kreditů) v současnosti používá asi 1000 univerzit v celé Evropě. Tento systém má umožnit vzájemné uznání kurzů absolvovaných na různých univerzitách, a tím usnadnit mobilitu studentů.

Dále program Erasmus umožňuje přípravě návštěvy a střednědobé stáže učitelů (1–6 měsíců). Vzhledem k výši přidělovaných grantů je možnost využití těchto aktivit velmi malá a jejich budoucnost nejistá.

Program LINGUA

Program Lingua nabízí učitelům cizích jazyků možnost účasti na intenzivních jazykových kurzech v zemích EU, dále nabízí asistenty z řad studentů – budoucích učitelů cizích jazyků ze zemí EU, kteří působí na našich školách, vysílá naše studenty cizích jazyků na asistentské pobyty do škol v zemích EU a umožňuje bilaterální spolupráci se školami ze zemí EU zaměřenou na vzájemné výměny studentů. Univerzitní učitelé a studenti se mohou do programu zapojit v rámci těchto aktivit:

– Lingua A – Evropské programy vzdělávání učitelů jazyků (vývoj společných osnov, učebních pomůcek nebo vzdělávacích modulů),

– Lingua B – Další vzdělávání v oblasti výuky cizích jazyků (účast v intenzivních jazykových kurzech nebo školících činnostech),

– Lingua C – Asistentské pobyty studentů na školách v EU,

– Lingua D – Vývoj učebních pomůcek pro výuku jazyků a hodnocení jazykových znalostí.

Program COMENIUS

Program Comenius vychází ze snahy Evropské Unie o prohloubení spolupráce mezi školami v rámci členských států EU, a od roku 1997 i v rámci zemí přidružených k Evropské unii. Cílem programu Comenius je posílit evropský rozměr základního a středního školství, zvýšit úroveň vzdělávání dětí migračních pracovníků a Romů, stimulovat vzájemné výměny učitelů a vytvářet sítě institucí zabývajících se stálou profesní přípravou učitelů. Comenius je program přístupný nejen členským zemím Evropské Unie, ale i zemím skupiny EFTA (Island, Norsko, Lichtenštejnsko) a zemím Střední a Východní Evropy (Česká republika, Maďarsko a Rumunsko) a Kypru. Smyslem je posílit spolupráci škol evropského regionu při realizaci vzdělávací politiky v jednotlivých zemích a postupně sblížovat vzdělávací systémy v zemích Evropy a odstraňovat bariéry mezi národy a zeměmi.

Program ARION

Program ARION je zaměřen na vzájemnou výměnu informací a zkušeností týkajících se vzdělávací politiky a vzdělávacích systémů členských zemí EU, zemí EFTA a asociálních zemí EEA a Kypru. V rámci tohoto programu se mohou řídicí pracovníci v oblasti školství ucházet o granty k účasti na seminářích, jejichž témata a místa konání každoročně vypisuje Evropská unie.

Vzdělávání dospělých

Program vzdělávání dospělých řeší otázky celoživotního vzdělávání a umožňuje zapojit do vzdělávacích aktivit prakticky každou instituci nabízející tuto formu vzdělávání. Těmito

institucemi mohou být vzdělávací instituce (např. univerzity 3. věku, univerzity zabývající se výzkumem nebo tvorbou učebních a studijních osnov), organizace specializující se na šíření informací o Evropě a Evropské unii, výchovné a kulturní instituce, vydavatelství, asociace vzdělávání dospělých na různých úrovních (od místních a regionálních až po celoevropské).

Vlastní projekty mohou být rozvíjeny se zaměřením na klíčové aspekty vzdělávání dospělých a na projekty zaměřené na posílení evropské dimenze mezi dospělými.

Distanční vzdělávání

Distanční vzdělávání je program, který řeší evropskou spolupráci mezi institucemi, jejichž orientace je zaměřena na další odborný růst učitelů, školitelů a manažerů při rozvíjení metod ODL (Open and Distance Learning). Další činnost je zaměřena na používání produktů ODL a podporu uznávání kvalifikací dosažených prostřednictvím ODL.

Cílem ODL je stimulovat evropskou spolupráci poskytovatelů, ale i uživatelů metod ODL tak, aby použití metodologie a využívání všech nových typů médií a informačních a komunikačních technologií pomohlo zlepšit kvalitu vzdělávání konvenčním způsobem a aby využívání distančních výukových možností pomohlo překonat bariéry fyzické mobility a přístupu ke vzdělání.

NARIC

Program Naric není klasickým programem, v jehož rámci by bylo možno realizovat konkrétní projekty. Naric je program pro uznávání kvalifikací v zemích EU a dalších účastnických zemích programu SOCRATES. Poskytuje informace občanům a institucím o systémech vysokoškolského vzdělávání a kvalifikací s cílem usnadnit uznání takovychto kvalifikací. České centrum je součástí sítě národních informačních center a součástí evropské sítě NARIC.

EURYDICE

Úkolem programu EURYDICE je poskytovat informace o vzdělávacích systémech zemí EU a asociálních zemí. Kancelář EURYDICE odpovídá za shromažďování informací o evropských vzdělávacích systémech, vytváří potřebné databáze, předává informace o našem vzdělávacím systému do centrály v EU a publikuje informace o školství v Evropské unii a v dalších zemích zapojených do programu SOCRATES.

Formáty digitalizovaných textových dokumentů na UP

Každý z nás, když úspěšně začal komunikovat prostřednictvím počítačových sítí s polovinou planety, si hluboce oddychl. Jenže záhy narazil na další problém. Začal si klást otázky typu: Proč ten na druhé straně drátu mi úmyslně posílá sdělení, které nelze přečíst, proč vnechává celkem běžné znaky nebo je nahrazuje novými, ne zcela standardizovanými tvary? Proč mi posílá zprávy, které můj poštovní program odmítá rozluštit nebo k nim přidává nesmysly, které mě vůbec nezajímají? Nastal boj s nepřeberným množstvím textových editorů, s českou diakritikou a komunikačními programy elektronické pošty.

U dokumentů určených k odeslání jiné osobě v digitalizované podobě je nutné respektovat možnosti příjemce, jeho počítačové a programové vybavení. Je třeba hledat jistý kompromis. Řešení uvedené v následujícím

PROGRAM SOCRATES PO ROCE 2000

Program SOCRATES byl schválen do konce roku 1999. To však neznamená, že by od roku 2000 spolupráce škol na základě mezinárodního programu EU přestala existovat. Naopak, zkušenosti prvních pěti let vedly k přípravě nového programu připravovaného na další období 2000–2006 a označovaného pracovně jako SOCRATES II. Pro toto období se předpokládá další posilování evropské dimenze na všech vzdělávacích úrovních, prohloubení evropské spolupráce ve všech oblastech, rozvoj výměny informací a zkušeností a zavádění inovačních metod do vzdělávání včetně nových technologií. Prakticky dojde k posílení stávajících aktivit jednak o rozpočet, který je pro období těchto pěti let navrhován 1550 milionů eur (cca 50 % by mělo připadnout programu Erasmus), jednak o přiblížení programu SOCRATES všem účastníkům vzdělávacího procesu a také rodičům žáků a studentů. Významné místo v programu zaujmou i národní a regionální instituce a asociace zaměřené na posilování evropského rozměru ve vzdělávání

Struktura programu SOCRATES II je navržena takto:

- COMENIUS – Program pro základní a střední školy
- ERASMUS – Program pro vysoké školy
- GRUNDTVIG – Vzdělávání dospělých a další vzdělávací možnosti
- LINGUA – Jazykové vzdělávání
- MINERVA – Vzdělávání a multimedia
- Výměna informací a zavádění inovačních metod do výuky
- Projekty spolupráce s ostatními programy
- Doplňkové aktivity

V programu SOCRATES II by mělo dojít ke změnám, které by posílily důraz na celoživotní vzdělávání, inovaci učebních metod a prostředků, zjednodušily procedury a usnadnily přístup účastníků.

V současné době je návrh programu SOCRATES II projednáván příslušnými strukturami EU a konečné rozhodnutí by mělo být přijato začátkem června 1999 tak, aby mohl být dodržen termín přihlášek k institucionálnímu smlouvám 15. listopadu 1999.

Podrobnější informace o programu SOCRATES poskytne zájemcům o účast Kancelář zahraničních styků UP – koordinátorka Yvona Vyhnanáková.

-yvy-

textu se nemusí vždy a všem zdát zcela systémove. Musel by následovat poměrně rozsáhlý rozbor, proč takto ano a proč takto ne. Zde jsou popsána doporučení pro zápis digitalizovaných dokumentů s využitím nejrozšířenějších textových editorů a osobních počítačů provozovaných pod operačními systémy MS-DOS, Windows a UNIX a dopisů elektronické pošty v univerzitní počítačové síti UPONET. A také textů pro zpracování Vydavatelstvím UP.

Pro obě skupiny programů, tedy u textových editorů i komunikačních programů elektronické pošty, je nutné zohlednit jejich dostupnost formou multilicenčních smluv pro školy. Doporučenými programy pro elektronickou poštu v počítačové síti UP jsou Pegasus Mail (PMAIL – volně šiřitelný program), Exchange a MS Outlook (standardně dodávané s OS Windows) a mezi editory pak produkty firem

Univerzitní pracoviště informuj

Software602 (T602, WinText – volná licence pro školství) a Microsoft (MS WORD – multilicence pro školství MS SELECT).

Elektronická pošta

Doporučené poštovní programy umožňují psaní dopisů v českém jazyce s diakritikou. Aby příjemce obdržel dopis v původním tvaru, musí být vybaven obdobným operačním prostředím a kódem češtiny ve stejné znakové řadě ANSI nebo ASCII. Vzhledem k rozmanitosti možností a dále k možnosti příjmu či čtení dopisu pod různými operačními systémy včetně OS UNIX doporučujeme pro běžná sdělení v interní počítačové síti UP používat české texty bez diakritiky.

K dopisu elektronické pošty lze připojit dokument připravený v libovolném textovém editoru včetně diakritiky a grafických informací. Před odesláním dokumentu je třeba nastavit parametry specifikující typ souboru a způsob jeho kódování. Pro program PMAIL se jedná o nastavení parametrů: File type (česká verze – Typ souboru) na BINARY a Encoding (Kódování) na UUencode (UU-kódovat). Pro programy Exchange a MS Outlook nastavit v nabídce „Nástroje“ – „Služby“ parametr „Internet Mail“ a v okně „Vlastnosti“ zapnout funkci „MIME“ (označením v přepínači) a nastavit znakovou sadu US ASCII.

Při odeslání dopisů a dokumentů mimo univerzitní síť záleží na dohodě korespondentů, doporučení pro síť UP by měla vyhovovat i převážně většině mimouniverzitních příjemců zpráv.

Doporučené textové editory a formát běžných dokumentů

Nejvhodnějším a nejrozšířenějším formátem pro výměnu textových dokumentů pro jejich export a import mezi různými aplikacemi je formát „Rich Text Format“ (RTF). Tímto formátem lze přenášet dokument z jednoho programu (např. pod Windows) do druhého, aniž se ztratí formátovací informace (písma, jejich řezy, velikosti, zarovnání, a dokonce i grafické informace). Uložený dokument bude mít příponu „.RTF“. Tedy místo jména dokumentu např. „SOUBOR.TXT“ nebo „SOUBOR.DOC“ bude jméno výsledného dokumentu „SOUBOR.RTF“.

Pro editory řady T602 se nastavení formátu RTF provede při volbě: „Soubor“ – „Uložit“ – „Export“, pro MS Word: „Soubor“ – „Uložit jako...“ – a v poli: „Typ souboru“ nastavit parametr „Rich Text Format (RTF)“.

Digitalizované texty pro zpracování Vydavatelstvím UP

Vydavatelství UP přijímá texty připravené v těchto textových editorech:

- MS Word pro Windows i MS-DOS
- T602 pro DOS, WinText602 pro Windows
- Ami Pro
- Lotus WordPro
- Wordperfect pro DOS
- TeX

Texty musí splňovat náležitosti pro polygrafickou výrobu, které jsou podrobně specifikovány Vydavatelstvím UP v písemném materiálu „Pokyny pro autory“. Tyto pokyny jsou k dispozici u fakultních edičních referentek, jsou rovněž zveřejněny na webové stránce VUP (<http://www.upol.cz/vup>). Pokyny obsahují i upřesnění aktuálních verzí textových editorů, ve kterých VUP přijímá digitalizované materiály včetně tabulek a grafů programu MS Excel, speciálních grafických informací a obrazových příloh.

RNDr. F. Zedník, ředitel CVT UP

Diskuse, názory, ohlasy

Lékařská fakulta UP není bohatá

Žurnál UP č. 29 obsahuje celou řadu příspěvků, na které by bylo možné reagovat. Nejméně si zcela jistá, jestli nejlepší způsobem veřejné diskuse je, bude-li jeden děkan reagovat na článek děkana jiné fakulty právě na stránkách tohoto časopisu, ale protože se přece jen domnívám, že některé názory je vhodné sdělit širšímu okruhu členů akademické obce než jen např. Kolegiu rektora UP, pokusím se stručně reagovat na příspěvek pana děkana doc. Řehana v Žurnálu UP č. 29.

Ve stejném čísle na str. 5 doporučuji, aby se na UP začal připravovat nový model pro dělení státní dotace jednotlivými součástmi UP. Velmi mne mrzí, že projednávání rozpočtu UP v letošním roce probíhá tak, že to zcela zákonitě musí budít dojem, že jde o spor jednotlivých fakult mezi sebou. Tak to ale není a určitě to není tak, že by se dvě tzv. „bohaté“ fakulty bránily nutnosti podporovat společné aktivity UP jako celku.

Studium na lékařské fakultě je ekonomicky náročné, vyžaduje jisté materiální a přístrojové vybavení a také vyšší počet kvalifikovaných vysokoškolských učitelů, než je třeba obvyklé u jiných studijních programů. Proto je toto studium ohodnoceno vyšším koeficientem náročnosti pro přidělování dotace z MŠMT. I výzkumné aktivity, které na fakultě probíhají, jsou náročné na vybavení, fakulta na ně získává prostředky z grantů, o které soutěží nejen s jinými lékařskými fakultami, ale také např. s pracovišti Akademie věd. V rámci přidělu dotací z MŠMT jsou pak takto získané grantové prostředky podkladem pro rozdělení financí na tzv. tvůrčí výkon. Vzorec pro dělení je složitější, ale v zásadě je asi možné jej takto zjednodušit. Aby nedocházelo k velkým rozdílům při dělení prostředků na tvůrčí výkon mezi fakultami se zaměřením přírodovědným a humanitním, započítávají se investiční prostředky přidělené na grantové projekty pouze částečně. Tento způsob přidělování finančních prostředků by měl zajistit, aby fakulta měla prostředky pro základní činnosti a také pro rozvoj. Koeficient náročnosti již ale delší dobu nezaručuje, že lékařské fakulty budou mít finančních prostředků dostatek. Všechny LF v ČR mimo jiné i proto zavedly výuku v angličtině a získávají tak další peníze, kterými dotují svůj provoz. Na všechny LF současně také dopadají problémy, které má resort zdravotnictví. Vysokoškolské učitelé na preklinických a klinických oborech se nutně musí podílet také na činnosti zdravotnické, bez toho by nemohli kvalitně vést pregraduální a postgraduální výuku, ani vědecky bádát. Lékařská fakulta bohužel už delší dobu rozhodně není bohatá. Ekonomická situace fakulty nás vedla k tomu, že jsme přistoupili k systemizaci míst vysokoškolských pracovníků na fakultě a velmi pečlivě zvažujeme, na co máme. Když jsme před šesti lety s výukou v angličtině začali, pokrylo školné od jednoho ročníku samoplátců rozdíl mezi příspěvkem, který fakulta v rámci dělení na UP dostala, a potřebou fakulty. V letošním roce na to nestačí školné od šesti ročníků.

Vysoká škola dostává z MŠMT dotaci, která je součtem dotací pro jednotlivé fakulty. Při dělení uvnitř VŠ pak nastává problém, zvlášť tehdy, je-li prostředků celkové málo. Nemělo by jít o to, je-li některá fakulta „bohatá“ a jiná „chudší“, protože tak to prostě není. Jednotlivé studijní programy jsou různě náročné, fakulty získávají jistý objem grantových prostředků a také finanční prostředky z jiných zdrojů. Při rozdělení uvnitř UP je třeba posoudit finanční náročnost studia v jednotlivých oborech, citlivě přistoupit k úvahám o míře

solidarity mezi fakultami. Je nutné připravit nový model pro dělení dotace uvnitř UP, ale také analyzovat výdaje, které máme. Asi nebude dál možné, aby „odvod“ ve prospěch centrálních jednotek byl takový, jako by student nebo učitel LF spotřebovával 2,8krát více těchto služeb než student a učitel např. Právnické fakulty, která má koeficient 1. Omlouvám se za zjednodušení, není to úplně přesné, ale přibližně to vystihuje současný model dělení.

Pan rektor již panu kvestorovi uložil, aby na novém modelu pracoval. Nenechajme se strhnout k vzájemnému obviňování, pokusme se být otevřenější při priznávání dalších zdrojů, které máme, analyzujme nutné výdaje, snažme se společně posoudit, na co máme a které aktivity budeme muset omezit, případně odložit.

Prof. J. Mačáková,
děkanka LF UP

Vysvětlení

V Žurnále č. 29 se vyjadřuje k otázce centralizace či decentralizace paní prof. J. Mačáková, děkanka Lékařské fakulty UP. V její odpovědi na uvedenou otázku zazněl názor, že centralizace úseku personálně mzdového by znamenala, že děkani fakult by jen podepisovali dekrety, aniž by mohli personální a mzdové záležitosti přibližně ovlivňovat, ačkoliv jim tuto pravomoc sřveruje přímo paragraf 24 zákona č. 111/1998 Sb.

V případě mého návrhu centralizace se domnívám, že došlo k nepochopení, neboť v něm uvádím, že návrhy na přijetí zaměstnance do pracovního poměru a jeho mzdové zařazení a veškeré mzdové úpravy zaměstnanců předkládá příslušný vedoucí zaměstnanec (vedoucí pracoviště fakulty) a schvaluje děkan fakulty. Tento postup je rovněž zakotven ve *Vnitřním mzdovém předpisu UP*.

To znamená, že centralizace v žádném případě neomezuje pravomoci děkanů fakult. Personální referentky a mzdové účetní provedou pouze to, co děkan fakulty schválí, tak jako doposud. Rozdíl je ovšem v tom, že při centralizaci by každá z těchto pracovníků byla jednak pracovním rovnoměrně vytížena, čímž by odpadly zbytečné náklady za nevykonanou práci, a jednak by došlo k úspoře mzdových a ostatních nákladů za snížené počty pracovníků. Nyní hradíme plným platem práce konané např. čtyři až šest hodin denně.

Je opravdu nezbytně nutné, aby byli děkani fakult ve velmi úzkém každodenním osobním kontaktu s personálním oddělením za současných možností přímého telefonního spojení a mailu, jak zdůvodňuje paní děkanka? Proč jsou stále skutečné důvody účelové zaměřovány?

J. Barnetová,
vedoucí personálně mzdového oddělení UP

Pokrytectví je, když ...

Ač můj článek (Žurnál č. 27) se důsledně vyhýbal oblíbenému a kontraproduktivnímu srovnávání RUP a fakult (byl žádán redakcí Žurnálu UP a prorektorem pro organizaci a rozvoj), přece se objevila konfrontační interpretace (Žurnál č. 29), se kterou, včetně uvedení příkladů, nemohu souhlasit. Znovu opakuji: jde, mělo jít a má jít o hledání funkční struktury a o stanovení funkčních kompetencí, podložených odpovídajícím úřednickým aparátem s únosnou ekonomikou v rámci vy-

Diskuse, názory, ohlasy

soké školy i jejich fakult. Kritéria obecně platná pro všechny strukturální jednotky, samozřejmě s přihlédnutím k jejich poslání. Ve světě bývá zvykem uvádět proporce mezi studenty, učiteli i velikostí obslužného aparátu.

A nyní k jednotlivým tvrzením:

a) Navrhovaný systém personální práce znamená kromě jiného bujaré cestování uchažečů (nebo děkanů) o kýžené razítko či podpisy mezi fakultami a centrem vysoké školy (asi funkční z hlediska zdravého pohybu zúčastněných). Návrh ve své podstatě nezaručuje trvalejší snížení počtu pracovních sil.

b) Argument, že fakulty chtějí mít kompletní úřednický aparát, považují za účelový a neodpovídající skutečnosti s ohledem na práve na fakultách realizovanou kumulaci funkcí nebo důsledné zkracování placené pracovní doby.

c) I špičkového úředníka nebo zvláště špičkové managery je třeba zaplatit, rozhodují mnohdy o podmínkách, za kterých realizujeme své hlavní poslání – výuku. V současných ekonomických podmínkách skutečně kvalitní pracovníci mohou rozhodovat i o našem přežití.

d) Příklady (nebo příklad?) přepřeláčení řadových technicko-hospodářských pracovníků, uváděné v článku vedoucí personálního a mzdového oddělení RUP paní Jitkou Barnetovou, asi nejsou běžné ani masové (pokud nejsou vůbec omylem) a zřejmě nemáme a ani nemůžeme mít dost informací, abychom to posoudili. Jediná cesta, která vede ke kýženému cíli, je včasná a otevřená informovanost s objektivním posouzením nezbytnosti a přínosu nás všech – jako jednotlivců i jako pracovníků, která jsou součástí naší vysoké školy.

Není nic jednoduššího pro vedoucí personálního a mzdového oddělení než přinést k obecnému posouzení přehled vývoje počtu a struktury pracovníků od roku 1990 do roku 1999 v rámci celku i v rámci jednotlivých složek Univerzity Palackého. Mozaika se skládá ze střípků, složme ji.

Doc. J. Šteigl, děkan PdF UP

Kritizovat je snadné

Poslední číslo Žurnálu UP přineslo i dvoulist, který je věnován popisu historie a současnosti časopisu. Můžeme se zde seznámit se současnými pracovníky, kteří se podílejí na vydávání univerzitního periodika. Velmi mne zaujala strana IV, na níž známé osobnosti UP vyjadřují svůj názor na tento časopis, na jeho úroveň.

Jedni ho chválí, druzí kritizují, třetí obojí. Sám si myslím – a jako pedagog to studentům neustále „vtloukám do hlavy“ – že chválit se má, obzvláště, je-li co. A může to být za práci, za výsledky, ale i za snahu. A tady bez rozpaků můžeme pochválit bývalé i nyníjší pracovníky Žurnálu za všechno, vedení UP pak za financování časopisu.

Ke kritickým hlasům jsem chtěl jen poznamenat, že jsem se kdysi učil, že seriózní kritika:

a) nesmí urážet, zesměšňovat postiženého kritikou (nad tím by se, podle mého soudu měl zamyslet autor článku „Proč jsem přepnul na Slováky“),

b) má být adresná, konkrétní, věcná a v závěru přinést návrh k odstranění kritizovaného jevu.

A tady jsem u článku, který mne jako předsedu *Koordináční odborové rady UP* zaujal neméně. Odboráře mají především zajímat problémy okolo mezd a zaměstnanců UP. Obojího se dotýká článek paní J. Barnetové *Co utíká, je čas*. V článku autorka prezentuje svůj názor na počty tzv. obslužného personálu na RUP a jednotlivých fakultách. Také nám sděluje, že na jisté fakultě UP je mzda technicko-hospodářského pracovníka o 43 % vyšší než mzda profesora téže fakulty. Proč však autorka není adresná a nenapíše, kde jsou tak mizerné placení profesori? Proč není v článku rovnou navrženo, aby fakulty přišly i o ten zbytek suverenity, kterou jim zákon o VŠ ponechává? Z celého článku jsem pochopil (otázkou je, jestli dobře), že RUP by zvládl cca ve 40 lidech

obslužnost celé UP a ještě by se v rámci celé UP ušetřilo 6 miliónů a 21 pracovníků. Vše by bylo řízeno z centra a jistě na stejné úrovni. (Jen si tak vzpomínám na tehdy ještě doc. Jařaba, který propagoval myšlenku, že RUP má mít jen takové kompetence, které na něj fakulty delegují. To ještě netušil, k čemu dospěje jako rektor.)

Ale abych sám byl konkrétní. Debaty okolo počtu pracovníků na RUP a jednotlivých děkanátech a jejich vytíženosti jsou velmi staré. Odpověď na to, kdo má pravdu, by mohl dát sám RUP. Musí vyjít z těchto faktů:

a) fakulty samostatně nakládají s přidělenými finančními prostředky,

b) nakládají samostatně s prostředky získanými z doplňkové činnosti (§ 24, písmena g, h Zákona o VŠ).

Dále je nezvratné, že některé činnosti RUP a děkanátů se dublují – to vyplývá z článku.

Navrhují tedy, aby RUP připravil návrh, jak by se zmíněným počtem pracovníků byl schopen provádět obslužné zabezpečení všech fakult na stejné úrovni a při stejné dostupnosti pro pracovníky, předložil ho k posouzení vedení všech fakult a dal ho i na stránky Žurnálu UP. Po prostudování návrhu alespoň zjistíme, jestli je přebujelá administrativa na rektorátě, jak tvrdí na fakultách, nebo naopak, jak tvrdí RUP. Senáty UP a fakulty by pak mohly zaujmout odpovídající stanovisko.

A na závěr mi dovoluji říci, že já čtu Žurnál UP rád minimálně ze tří důvodů:

1) Jsem už starší člověk, nebaví mne pořád hledět do obrazovky počítače a informace vyhledávat. Tištěné slovo – a tím Žurnál UP je – čtu rád. (A ne pro každého je počítač dostupný.)

2) Má svůj styl – toho si cením, očekávám, že v něm bude pokračovat.

3) Je pro UP, je o UP – je náš.

Dr. V. Klupal, PdF UP

Na aktuální téma**Některé postřehy z veřejné prezentace evaluační zprávy CRE**

Z předběžných závěrů evaluační komise CRE jsme pro Žurnál UP vybrali:

– Univerzita Palackého vytváří velmi pozitivní první dojem, zejména z hlediska úsilí otevřít se zahraničním kontaktům; akademická obec usiluje o aktivní zapojení UP do struktury evropských univerzit (existují zde např. kvalitní jazykové programy, pokrokové učební osnovy, studijní programy přizpůsobující se kreditnímu systému atp.);

– zároveň však je zde mnoho plánů do budoucna, které neodrážejí realitu, se kterou se na UP lze setkat (např. řešení problému zvyšujícího se věku vyučujících na UP není obsaženo ve strategickém plánu rozvoje UP), chybí konkrétní činnost, která by tyto plány uskutečňovala, je třeba přejít od plánování k aktivitě, struktury a procedury jsou až druhořadé;

– nedostatek finančních prostředků pocítuje většina vysokých škol (i ostatní oblasti školství) v celé Evropě, není proto reálné očekávat, že se situace radikálně změní, univerzita se musí více spoléhat především na sebe, na svou iniciativu v oblasti hledání nových zdrojů financování, zaměřit se na nové projekty a zahraniční spolupráci;

– skutečnost, že AS UP dosud neschválil rozpočet, je varující (žádná fakulta nemůže přežít sama o sobě) a naznačuje, že spolupráce mezi vedením UP a fakultami není optimální (chybí vzájemné vztahy mezioborové spolupráce, tvořivé a kritické

podklady pro společné projekty), koordinace aktivit a akcí je přitom nezbytná, přičemž nemusí jít o centralizaci, ale spíše o „zdravou integraci“ (Rektorát UP jako koordináční prvek);

– fakultní činnost je příliš orientována na úroveň fakult a neodráží trend současného vývoje organizace univerzit: chybí práce v mezifakultní součinnosti, na celouniverzitní úrovni;

– strategický plán univerzity neobsahuje návrhy řešení existenčních problémů UP a cesty ke zvyšování kvality výuky a výzkumu;

– převážně formální komunikaci na UP by měla nahradit zvýšená míra iniciativy a průhlednější způsob rozhodování, oficiální komunikační kanály mezi akademickými orgány by měly být výrazně doplněny osobními vztahy mezi konkrétními lidmi;

– akademická obec UP by měla více využívat univerzitního periodika k prezentaci svých předstáv, záměrů, svých výsledků a jejich zhodnocení (studenti a učitelé by měli být o všem informováni), měly by být systematizovány informační sítě;

– na UP je patrná snaha zvyšovat kvalitu, nebyly však nalezeny mechanismy, kterými by mohla být hodnocena, neexistuje jedna společná koncepce kvality a jejich indikátorů;

– na UP chybí organizační zpětná vazba děkanům a akademickým orgánům jak na úrovni fakult, tak i na celé univerzitě;

– byl zaznamenán nedostatek adekvátních statistických údajů, není zájem o společnou databázi dat a jejich analýzu;

– dlouhodobý záměr UP by se měl soustředit na klíčové záležitosti rozvoje UP a jejich fakult a být přístupný připomínkám (mnozí studenti a učitelé na UP jej nikdy neviděli);

– strategie je velmi obecná a neodpovídá na aktuální i očekávané problémy, postrádá časový rozvrh, vymezení zodpovědnosti a konkrétních způsobů financování; UP i jednotlivé fakulty by měly méně popisovat a více analyzovat, formulovat konkrétní projekty;

– vedení univerzity a její akademické orgány by se měly zamyslet nad prioritami dalšího vývoje univerzity a stanovit strategii k dosažení cílů, stejně jako nad zlepšením nové struktury organizace i nad profesionálním manažerstvím v procesu řízení a rozhodování (funkce děkanů je nežádoucí kumulací pedagogické, vědecké a řídicí činnosti, na evropských univerzitách jde o samostatné funkce na plný úvazek);

– pracovníci univerzity by se měli účastnit speciálních kurzů k diskusi o univerzitách, jejich organizaci a mechanismech rozhodování (CRE takové kurzy nabízí pro všechny úrovně akademických funkcí)...

Zpracovala -mav-

O čem se (ne)mluví

Budoucnost hvězdárny je ve hvězdách

Na svém druhém zasedání 17. 5. 1999 schválila Správní rada UP odprodej objektu hvězdárny ve Slavoníně Ředitelství silnic a dálnic ČR, závod Brno, a to minimálně za cenu stanovenou znaleckým posudkem (čj. 1083 ze dne 12. 1. 1999). Slavonínská hvězdárna, která je až dosud pracovištěm Přírodovědecké fakulty UP (Katedry teoretické fyziky) a která slouží také jako osvětové zařízení pro olomouckou veřejnost, se nachází v lokalitě, která je součástí plánované výstavby dálničního obchvatu města Olomouce ve směru Brno – Ostrava (rychlostní komunikace R35). Předložená nabídková kupní cena byla stanovena podle platných předpisů o oceňování majetku a představuje částku 4 114 060 Kč.

Vedení fakulty a univerzity i Správní rada UP se shodují v názoru, že stanovená suma zdaleka nepokryje náklady nutné na novou stavbu hvězdárny, která by si vyžádala částku 25 až 30 milionů Kč. Rozdílná jsou však stanoviska k průběhu a výsledkům jednání o zvýšení ceny za odprodeje.

Podle informací, děkana PŘF UP doc. J. Lašovského a proděkana doc. B. Šarapatky přislíbilo Ředitelství silnic a dálnic, závod Brno, již před šesti lety finanční zajištění nové hvězdárny včetně projektu. Výsledná suma, kterou schválila Správní rada UP, je pro ně proto nepřijatelná, navíc jsou přesvědčeni, že katedra i děkanát PŘF UP za celé uplynulé období neměly možnost tuto jednání ovlivnit. Poslední pokus o zvrát ve prospěch nové hvězdárny učinilo vedení PŘF UP zadáním zakázky olomoucké advokátní kanceláři, která by měla najít optimální cestu ke zvýšení ceny za odprodeje objektu. Nicméně už jen stěhování vnitřního vybavení hvězdárny bude problematické, nehledě na to, že ještě není určeno, kam. Děkan PŘF UP připouští, že z pohledu fakulty by bylo možné využít – spolu s podporou města Olomouce při zajištění pozemků a s pomocí sponzorů – grantových prostředků na vybavení nové hvězdárny, je však přesvědčen, že celkovou sumu na stavbu touto cestou získat nelze. Vedoucí Katedry teoretické fyziky PŘF UP RNDr. I. Vyšín k tomu dodává: *Abychom mohli pokračovat v měřeních a výzkumech, ve výuce studentů a v osvětové práci pro veřejnost, potřebujeme bychom urychleně vybudovat hvězdárnu novou. Zatím však ještě ani nevíme, kam vystěhujeme vybavení slavonínské hvězdárny, přičemž např. dalekohled nebude možné po odstěhování znovu instalovat. Bude to tedy bez možnosti výuky, resp. omezíme ji pouze na teoretickou část, místo přijde o jednu z oblíbených atrakcí obyvatel a Hydrometeorologický ústav o stanici s osmácticetiletou nepřerušovanou pozorovací řadou.*

Podle slov kvestora UP Ing. J. Jirky hledalo vedení olomoucké univerzity v průběhu tohoto období řešení, které by umožnilo stanovit takovou kupní cenu, jejíž výše by pokryla náklady na výstavbu náhradního objektu hvěz-

dárny. Ing. J. Jirka přitom vidí problém mj. v neujasněné koncepci vedení Přírodovědecké fakulty: *Skutečnost, že se se na popud Katedry teoretické fyziky PŘF UP nechaly zhotovit variantní studie či projekty, nepředstavuje oficiální stanovisko fakulty. Doposud jsem neměl k dispozici její definiční záměr, tj. konečné rozhodnutí o tom, zda usiluje o výstavbu nové hvězdárny, úpravu lošovské pozorovatelny, či vybudování planetária. Podle posledních informací se dokonce uvažuje i o náhradním řešení pomocí počítačové animace...*

Z historie slavonínské hvězdárny

Hvězdárna, jejíž zřízení iniciovali příznivci astronomie sdružení v pobožce České astronomické společnosti v Olomouci, se začala stavět na návrší nedaleko Slavonína v roce 1946. Práce na její výstavbě postupovaly pomalu a stavba byla z větší části dokončena v roce 1954. Obsahovala přednáškový sál pro 50 lidí, velkou pozorovatelnu s kopulí o průměru 6,5 m spolu s odsuvnou střešou malé pozorovatelny – „meteoroky“, fotokomoru, dílnu a další potřebné místnosti, ale úpravy budovy a získávání vnitřního zařízení trvaly mnoho dalších let. První dalekohled – přenosný refraktor firmy Zeiss – měl průměr objektivu 8 cm, dalším pak byl Zeissův 11 cm refraktor, namontovaný na paralaktické montáži v kopuli. V roce 1956 byla tato montáž přemístěna do meteoroky spolu s novým 25 cm reflektorem typu Cassegrain-Nasmyth a protuberančním dalekohledem od pana Otavského. Od r. 1959 je v meteorce paralaktická montáž vyrobená Ing. Kozelským, na které byl nejdříve protuberanční dalekohled, potom sluneční komora a (dodnes) i výborný 11 cm Zeiss. Stará montáž byla spolu s dalším 12,5 cm refraktorem převezena na malou pozorovatelnu v Lošově. Ve velké pozorovatelně (kopuli) byla v letech 1956 až 1974 umístěna mohutná vidlicová paralaktická montáž s kvalitním 20 cm refraktorem a s velkou Schmidtovou komorou o plánovaném průměru zrcadla 60 cm. S pokovením však tehdy byly problémy, jež vedly k výměně přístrojového zařízení kopule s hvězdárnou v Hradci Králové za 15 cm Zeiss-Coudé refraktor. Ten po několika opravách slouží ve velké pozorovatelně dodnes. Dalším velkým přístrojem na hvězdárně je heliostat, z menších dalekohledů stojí za zmínku binary a půvabný malý 10 cm Cassegrain-Nasmyth. K fotografování byla využívána malá Schmidtova komora (24 cm zrcadlo), dvě astrokomory s objektivem Triplan, meteorické a sluneční komory. Optika 20 cm refraktoru, heliostatu, Schmidtových komor a obou reflektorů Cassegrain-Nasmyth byla zhotovena Ing. Gajduškem.

Olomoucká hvězdárna byla otevřena v dubnu roku 1954 (jejím nadřízeným orgánem byl Odbor kultury ONV) a její pracovníci se věnovali zejména popularizaci astronomie, vedení astronomických kroužků, astrofotografii, pozorování sluneční fotosféry, protuberancí a zákrytů hvězd Měsícem. Zásluhou jednoho z ředitelů hvězdárny, dr. J. Lunera, byla na lidových hvězdárnách v Československu postupně vybudována síť meteorologických stanic, jejichž hlavním koordinátorem byla sekce meteorologie v Olomouci. Panovaly čilé vědecké styky s Hydrometeorologickým ústavem v Praze, Slezským ústavem v Opavě a Výzkumným ústavem energetickým v Praze a Brně. Byly vypracovány studie o klimatických podmínkách v Olomouci, Valašském Meziříčí, Vsetíně, Hlohovci a jinde pro potřebu tamějších hvězdáren. V roce 1987 hvězdárna přešla pod Okresní kulturní středisko a v roce 1991 pod Městské kulturní centrum. V roce 1992 byla spolu s lošovskou pozorovatelnu převedena pod správu Katedry teoretické fyziky Přírodovědecké fakulty UP.

V současnosti má hvězdárna čtyři zaměstnance (z toho tři zde pracují pouze na částečný úvazek) a věnuje se tradiční popularizaci astronomie (tříkrát týdně je večer otevřeno pro veřejnost, jsou pořádány přednášky pro školy, postupně je obnovována činnost astronomického kroužku). Od roku 1993 spolupracuje hvězdárna jako základní klimatologická stanice s Českým hydrometeorologickým ústavem a zajišťuje výuku vysokoškolského kurzu astronomie (v délce jednoho semestru) pro studenty UP.

(Podle informací Mgr. E. Kobzové a webových stránek PŘF UP zpracovala -mav-)

Hledání jiných finančních zdrojů, které by mohly pokrýt náklady na výstavbu nové hvězdárny, je přitom v současné finanční situaci univerzity velmi komplikované a podle slov kvestora UP není v této chvíli reálný předpoklad, že by se s výstavbou mohlo v dohledné době vůbec počítat. Část možných zdrojů finančních prostředků představuje částka, kterou univerzita obdrží za odprodeje objektu ve Slavoníně. Nehledě na to, že jde o maximálně čtvrtinu sumy, kterou by si nová stavba vyžádala, hodlá vedení univerzity vzhledem k sou-

časné finanční situaci takto získanou sumu rozpustit v letošním rozpočtu UP, a to za předpokladu, že v příštím roce by byla tato částka začleněna do rezervního fondu centrálních prostředků UP. Druhou část zdrojů představuje podle slov Ing. J. Jirky vlastní fond reprodukce, tj. vlastní univerzitní zdroje, třetím možným zdrojem by mohlo být začlenění nové hvězdárny do plánu investiční výstavby UP a uplatnění požadavků na odpovídající zdroje u ministerstva školství. V dlouhodobém investičním rozvojovém programu UP, který má ministerstvo k dispozici, výstavba nové hvězdárny skutečně ně figuruje, ovšem investiční prostředky, které má ministerstvo v dohledné době k dispozici, jsou podle kvestora UP vzhledem k celkové rozestavenosti v resortu školství téměř zcela vyčerpány, a proto nelze v dohledné době s touto dotací reálně počítat.

K tomuto stanovisku nám proděkan PŘF UP doc. B. Šarapatka sdělil: *Záměr fakulty vybudovat novou hvězdárnu se datuje již od roku 1993, kdy jsme se dověděli o plánovaném obchvatu Olomouce a kdy Ředitelství dálnic začalo ve spolupráci s PŘF UP připravovat studii náhradní hvězdárny v Lošově. Sám tento podnik od tohoto záměru poté ustoupil, neboť výsledné náklady se pohybovaly ve výši cca 60 milionů Kč. Vědecká rada PŘF UP i vedení fakulty se vznikli situací zabývalo a rozhodly usilovat o vybudování nové hvězdárny ve srovnatelné velikosti se stávající. Vedení PŘF UP iniciovalo s Rektorem UP řadu jednání; výsledkem jednoho z nich je i skutečnost, že jsme u Ing. Malečka z Plzně zadali studii hvězdárny umístitelnou v různých lokalitách, kterou zaplatil RUP. Na dalších jednáních jsme diskutovali o nevhodnějších pozemcích. Po terénním odborném průzkumu garantovaném Katedrou teoretické fyziky byla nakonec navržena lokalita v k. ú. Lošov, je však ve srovnání s původní lokalitou komunikace dostupnější. Teprve v poslední době jsme s FTK UP začali uvažovat o variantním řešení umístění hvězdárny do Neředína v rámci připravovaného sportovní-rekreačního, společenského a kulturního centra. Problémem však není výběr lokality, ale finanční prostředky na stavbu nové hvězdárny. Vedení PŘF UP odmítá názor o neujasněnosti koncepce. S RUP proběhla řada jednání o náhradě za stávající hvězdárnu a v písemné formě bylo stanovisko i k vývoji situace zasláno naposledy rektorovi UP začátkem dubna t. r. Odmítáme i návrh na rozpuštění prostředků v rozpočtu UP, neboť jakékoli náhradní řešení nelze zajistit bez financí. O počítačové animaci mohlo být uvažováno pouze jako o náhradě planetária, ale ne hvězdárny.*

Jak Žurnálu UP potvrdil JUDr. Remunda z právního oddělení Ředitelství silnic a dálnic Brno, vyvolalo vedení podniku na základě územního rozhodnutí z roku 1997, kdy byla vytyčena základní trasa dálnice, jednání s UP o odkoupení příslušných nemovitostí. Původ-

O čem se (ne)mluví

ní představa o možnosti zvýšit kupní cenu však ztroskotala na rozhodnutí Ministerstva financí ČR nepovolit výjimku o zvýšení úřední ceny, za kterou jsou státní organizace povinny nakupovat nemovitosti. Od 1. 1. 1999 je navíc tato možnost zcela vyloučena: podle výměru 01/99 cenového věstníku je v případě koupě nemovitosti za prostředky ze státního rozpočtu státní organizace povinna nakupovat pouze za úřední ceny podle cenových předpisů bez možnosti žádat o tuto ministerkou výjimku.

Správní rada UP se otázkou budoucnosti hvězdárny v souvislosti se zahájením výstavby dálničního obchvatu zabývala už na svém prvním zasedání 15. 3. 1999. Přestože bylo třeba rozhodnutí urychlit (s výstavbou obchvatu chce Ředitelství silnic a dálnic ČR začít už letos na podzim), odložila jej Správní rada UP s požadavkem, aby se vedení univerzity ještě jednou pokusilo najít cestu k navýšení ceny za odprodej. Ing. T. Kvapil, poslanec PČR a člen SP UP, tehdy např. uvedl: *Jako občan města Olomouce bych nechtěl bránit výstavbě obchvatu, protože je to v zájmu všech. Ale stejně tak je veřejným zájmem i existence hvězdárny a je třeba tyto zájmy sladit. Nemám však právní rozbor situace, abych mohl posoudit pozici univerzity. Předpokládám, že jej má vedení univerzity, aby vědělo, čeho může dosáhnout. Jako člen Správní rady UP mohu dělat to, co je uvedeno v zákoně o vysokých školách, tzn. byl-li bych požádán jako poslanec zúčastnit se těchto jednání, učinil bych tak rád.*

Také ostatní členové Správní rady UP se tehdy vyslovili pro další jednání o výši zůstatkové ceny, přičemž nevyloučili vlastní aktivní podíl na případných jednáních.

Jak však vyplynulo z posledních informací, které poskytla zmíněná advokátní kancelář, zdá se, že je rozhodnuto: *S ohledem na věcné i právní posouzení celé situace ve všech souvislostech lze konstatovat, že univerzita nesvědčí žádný účinný právní nástroj, který by situaci mohl zvrátit v její prospěch, resp. k navýšení ceny, za kterou by se případně mohla realizovat alespoň částečně šaoba nové hvězdárny. Za teoretického předpokla-*

du nesouhlasu UP s odprodejem (což zvláště někteří členové SR UP vylučují) by dalším krokem byl akt vyvlastnění majetku, neboť obchvat má jako veřejný zájem prioritu. Předmětem jednání už zůstává pouze otázka stanovení definitivního termínu vystěhování objektu.

Hvězdárna ve Slavoníně však není typicky „univerzitním“ objektem. Její pracovníci nabízejí zajímavé aktivity také olomouckým občanům, a ti tuto nabídku ochotně využívají. Podle informací dr. E. Kobzové ze slavonínského pracoviště se návštěvnost slavonínské hvězdárny pohybuje mezi třemi až pěti tisíci zájemců ročně. Zájem návštěvníků je závislý samozřejmě na aktuálních výskytu zajímavosti viditelných na hvězdné obloze – loni se např. návštěvnost přiblížila k horní hranici vlivem výskytu a sledování komet. V poslední době se návštěvnost zvyšovala také díky pravidelným relacím v Českém rozhlasu Olomouc a další příliv návštěvníků je očekáván v červnu t. r., kdy začnou přednášky k zatmění slunce a v srpnu i jeho pozorování. V nedávných dnech byl nafilmován zákryt hvězdy měsícem, který kromě vědeckého významu (po zpracování bude úkaz odeslán do hvězdárny ve Valašském Meziříčí a pak dále do světa) má

i přínos pro veřejnost, která může tento úkaz shlédnout na videu v době návštěvních hodin hvězdárny.

V této souvislosti jsme se se žádostí o vyjádření stanoviska orgánů místní správy obrátili také na primátora města Olomouce (a člena Správní rady UP) Ing. M. Tesařika: *Jak hvězdárnu, tak budoucí výstavbu dálničního obchvatu považuji za velice důležité. Hvězdárna přibližuje lidem hvězdy a vesmír, dálnice umožňuje spojení mezi lidmi navzájem. Bohužel v plánované podobě v daném území dochází ke zmíněnému střetu. Já osobně budu v Radě města Olomouce prosazovat zvýhodněný prodej či odprodej pozemků města, resp. výměnu pozemků s UP. Jednalo by se zřejmě o městské pozemky v Lošově, který je pro stavbu nové hvězdárny výhodně situován.*

Jak z rekapitulace vyplývá, jistě je pouze jedno: univerzita se nepodařilo zachovat jedno ze svých významných pracovišť a město Olomouc ztrácí atraktivní a vyhledávané osvětové zařízení, přičemž prostředky na výstavbu nového objektu podle dostupných informací nebude moci poskytnout žádná ze zainteresovaných stran. Vzhledem k současné celkové ekonomické situaci nelze očekávat ani potřebný podnět ze strany státních orgánů.

Současně však dosavadní vývoj situace názorně dokumentuje, jak aktuální je řešení některých klíčových problémů chodu univerzity, o kterých se v různých souvislostech začíná diskutovat: neprůchodná komunikace mezi akademickými orgány univerzity a fakult, mezi akademickými funkcionáři a pracovníky kateder, neefektivní spolupráce univerzity a fakult s případnými sponzorskými partnery, vzájemně jen obecně vymezený rámec partnerství mezi orgány městské správy a univerzitou, nedůsledné hledání nových, netradičních zdrojů finančních prostředků... Chabý výsledek několikaletého „boje“ o existenci hvězdárny v univerzitním městě tak lze považovat za výstražný signál do budoucnosti.

V. Mazochová
Foto T. Jemelka

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Věnoval jsem se posledně německoanglické publikaci sepsané Franziskou Helmreichovou a Antonem Staudingerem a nazvané „Nur Knödel (Jenom knedlíky)“ s podtitulem „The Ultimate Dumpling Book from Austria, Bavaria & Bohemia (Základní knedlíková kniha z Rakouska, Bavorska a Česka)“. Důkladnost a systematicčnost onoho spisu, ve sličné úpravě právě vydaného pražským nakladatelstvím Vitalis, by mohla inspirovat vznik nové vědecké disciplíny, totiž

KNEDLOLOGIE

(což je kratší, tudíž vhodnější termín než knedlíkologie).

Na barokních univerzitních tezích olomouckého vysokého učení se zhusta setkáváme s axiomy: „I. Logica est ars et scientia. II. Logica est facultas speculativo-practica.“ Tež knedlologie je věda a umění, jakož i dovednost spekulativně-praktická, jak dokládá 80 receptů k přípravě knedlíků, jež autoři publikace „Nur Knödel“ sebrali v Bavorsku, Rakousku a Česku.

Pojednavše přešlo o knedlologické teorii, přejdeme nyní ke knedlologii aplikované. Bylo již řečeno, že první oddíl publikace „Nur Knödel“ je věnován knedlíkům polévkovým, druhý oddíl knedlíkům ze slané těsta a oddíl třetí knedlíkům se sladkou náplní. V prvním oddíle může např. milovník darů moře zaujmout recept na knedlíčky krabí:

„150 vařeného krabího masa, 150 g kostiček z housky, 50 g másla, 3 žloutky, sůl. Krabí maso a houskové kostičky (předtím lehce opražené na trošce másla) jemně usekáme, smícháme se zbytkem másla a žloutky a z takto vzniklé hmoty utvoříme knedlíčky, které několik minut povaříme v osolené vodě. Krabí knedlíčky chutnají výtečně v hrachové nebo pórkové polévce.“

Knedlíky nabízené strážníku (strážníci) jakožto příloha nebo hlavní jídlo se v dalším oddíle publikace „Nur Knödel“ odlišují především podle své lokální proveniencí. Rozeznávají se tak knedlíky vídeňské (v moučném těstě jsou přítomny jedna cibule a svazek petrželové natě), české (jako jedině s dodatkem kvasnic, tedy kynuté), bavorské (s cibulí, petrželí a speciálním „knedlíkovým chlebem“), pražské (z hrubé krupice), chebské (z krupice a brambor), korutánské (z brambor, mouky, tvarohu, petržele, cibule, majoránky a muškátového oříšku), židovské (z drůbežního masa, vajec, cibule, karotky, celeru, pórků, petrželového kořene, česneku a macesů), tyrolské (moučné těsto se připravuje s dodáním špeku, cibule, petrželové natě, bílého pepře, jednohou až dvou vajec a uzeneho masa) a mnichovské (z bramborového těsta a strouhanky). Nezanedbatelné jsou, jak vidno, ingredience, jež se přidávají do těsta – zatímco Bavoráci mají v oblibě játrové knedlíky, Tyrolci zase knedlíky špekové. Knedlíkové těsto lze obohatit i sýrem a nebyvalého barevného efektu lze na talíři docílit zelenými knedlíky podle následujícího receptu:

„1 kg vařených brambor, 50 g uzene slaniny, 2 vejce, 20 g mouky, svazek petrželové natě, 50 g špenátu, svazek mladých cibulek, sůl a pepř. Uzenu slaninu, petržel, špenát a mladé cibulky jemně usekáme, a smícháme s uvařenými a propasírovanými brambory, vejci a moukou, okořeníme a utvoříme knedlíky, které půl hodiny vaříme v osolené vodě.“

Třetí oddíl věnovaný sladkým knedlíkům si dovoluji opominout, jelikož je nemá nikterak v oblibě, a dám místo nich průchod své zálibě v historii. Autoři publikace „Nur Knödel“ reprodukují recept na knedlíky z rybích jiker, strouhanky, mouky a vajec – nikoli však knedlíky vařené ve vodě, nýbrž pečené na másle. Tento recept byl otištěn v německé kuchařské knize z roku 1740. Je-li to nejstarší německý knedlíkový recept, který se F. Helmreichové a A. Staudingerovi podařilo objevit, pak česká kuchyně se může pyšnit předpisy daleko archaičtějšími, např. ze spisu rudo-finského filozofa, astronoma a alchymisty Bavora Rodovského z Hustiřan „Kuchařství, to jest knížka o rozličných krmích, kterak se užitečně s chuti strojiti mají, jakožto zvěřině, ptáci, ryby a jiné mnohé krmě“ (1591). Najdeme tu mj. „šišky z telecího masa, jež slovou knedlíky“ i následující poučení:

„Syrné šišky takto dělej: Vezmi sejra, kterýž by žádné odporne uvoně neměl a také aby nebyl velmi mastný, nastrouhaj ho s mísu a prosaj jej. A přičiň

Dokončení na str. 12

Vydavatelství UP

Květnová produkce

Fakulta tělesné kultury

Vlastimil Štekr: Historie školní tělesné výchovy, 1. vyd., 29 str.

Lékařská fakulta

Robert A. McLean: Healt Care – Policy and Economy and Management, 1. vyd., 102 str.

Milan Kuděla: Základy gynekologie a porodnictví, dotisk 2. vyd. z r. 1996, 199 str.

Adolfa Scheinarová: První pomoc, dotisk 1. vyd. z r. 1996, 73 str.

Karel Urbánek: Symptomy a syndromy obecné neurologie, 2., doplněné vydání, 122 str.

Mezi námi vzdělanci

Dokončení ze str. 11

k němu bílé mouky se lžící nebo se dvě a smís to spolu a přičiní vejce, což se zdá. Vyhnetíš to čisté a naděláš šišek. A přistav k nim čisté vody v hrnci, a když bude ořítí, dej tam ty šišky, ať vrou. A když urou, okořeň pepřem a šafránem a košťů, dost-li slano. A přimast máslem.“

Knedlofágům, kteří se nehodlají snižovat ke knedlíku zakoupenému v Maně, Ternu nebo Delvitě, jsem dlužen recepturu na pravé české domácí houskové knedlíky zaručující dokonalý úspěch. Vzhledem k naší současné ekonomické krizi není pro ten účel právě vhodná „Domácí kuchařka“ Magdaleny Dobromily Rettigové (1826), nabádající „vraz do něho (tj. do těsta na knedlíky) celých šest vajec“. Sáhme raději k návodu na houskové knedlíky obsaženému v kulinárních memoárech spisovatelky Anny Sedlmayerové „Jak se vařovalo a žilo v jihočeské hájovně“ (1998):

„Do zadělávací nádoby robotu nasypu hrubou mouku, osolím a rozdrobím do toho asi za oříšek droždí. Přidám dva žlutky (nikdy celé vejce, knedlíky by byly tuhé) a bílky schovám, vždycky se na něco hodí. Zaliju vlažnou vodou, aby to bylo celkem řídké těsto. Nechám dobře promísit (dřív jsem to bez robotu dělala ručně nerada). Mezitím si nakrájím na kostičky housky, a když už je těsto hladké, po hrstičkách tu housku opatrně přisypávám tak, aby ji robot nevyhazoval. Sejmu z robotu a dám na teplo kynout. Stačí půl hodiny, ale můžeš to nechat 1–2 hodiny, nic se nestane. Pak si pod tekoucí vodou namáčeš ruce a z těsta dělej rychlým přehazováním z dlaně do dlaně, aby se ti nechytilo, podlouhlé válečky, a rovnou je naklaď do vařící vody. Vaří se 15–20 minut. Převaříš-li je, budou slizké, tak spíš jeden zkus tak, že ho vymáčeš a v půlce přerážeš. Je-li uvnitř ještě nedovařený, můžeš obě půlky ještě dál povařit, ale i ty potom znovu přerážeš, protože každý kynutý knedlík se musí hned po vyjmutí z vody otevřít, aby zůstal kypřý a lehký.

Já osobně si vždycky radši všecky knedlíky hned nakrájím na příslušně tlustá kolečka, tím si zajistím, že se ani špička „neslize“. Vystydle je pak (zbylé) zase k sobě narovnej a uskladni v lednici, kde ti neokorají.“

A co s vodou, v níž se knedlíky byly uvařily? Šetrná hospodyně ji neovleje do kanalizace, nýbrž s ní naloží podle návodu Antona Staudingera:

„Trochu jemně nakrájené cibulky (nejlépe šalotky) zpěníme na kousku másla a zředíme hitem bílého vína nebo octa. S cibulkou nato podusíme patřičné množství popence břechanovitého (Glechoma hederacea), přelijeme vodou z knedlíků, osolíme, opepříme a pojidáme s krajíčkem opečeného chleba.“

Při veškeré úctě k oběma výše uvedeným německým knedlologům má svatou pravdu Anna Sedlmayerová, když pravi, že „každý německý recept nás plní odporem, neboť je opravdu jeden jako druhý hrozný“.

Jiří Fiala

Pedagogická fakulta

Bohumil Novák: Matematika III. – Několik kapitol z didaktiky matematiky, 1. vyd., 79 str.

Anna Stopenová: Matematika II. – Geometrie s didaktikou, 1. vyd., 62 str.

Jitka Čížková a kol.: Přehled vývojové psychologie, 1. vyd., 175 str.

Přírodovědecká fakulta

Václav Hajn: Ekologie člověka, 3. doplněné a přepracované vyd., 235 str.

Eva Majerníková: Fyzika pevných látek, 1. vyd., 119 str.

Ivan Chajda, Radomír Halaš: Cvičení z algebry, 2. vyd., 205 str.

Jaromír Demek: Úvod do krajinné ekologie, 1. vyd., 102 str.

Podrobněji ke dvěma titulům

Jitka Čížková a kol. autorů: Přehled vývojové psychologie

Kniha podává ucelený pohled na celoživotní vývoj člověka. Na rozdíl od většiny učebnic vývojové psychologie, které poskytují přehled vývoje především dětství a dospívání, rozšiřuje text spektrum poznání i o psychologii dospělosti a stáří. Tato část je nezbytná především pro sociální pracovníky, neboť ti se setkávají ve své práci s klienty všech věkových oblastí. V závěru publikace, která nemá tradiční podobu učebního textu, jsou uvedeny i základní experimentální metody vývojové psychologie a postupy při získávání zkoumaných dat. Text je určen zejména studentům učitelství a sociální práce, případně příbuzných obo-

rů, kteří hledají vysvětlení, proč se v určitém období setkávají s typickými projevy chování člověka. Je doplněn mnoha obrázky, příklady a shrnujícími otázkami za jednotlivými kapitolami, což podtrhuje jeho přehlednost.

Václav Hajn: Ekologie člověka

Publikace je sice určena posluchačům biologie všech učitelských kombinací i odborných specializací, ale množství zajímavých informací a čtivý způsob zpracování přerůstá rámcem klasického odborného textu a má podobu publikace, o kterou bude mít jistě zájem i mnoho dalších čtenářů. Jednotlivé kapitoly představují průřez specializovanými částmi antropologie. Jde o syntézu znalostí o vztazích mezi lidskou populací a životním prostředím od počátku evoluce hominoidů do současnosti. Nejnovější údaje ukazují zajímavé souvislosti mezi životním stylem dnešního člověka, jeho chorobami i přírodním prostředím.

Vydavatelství upozorňuje

Na knižních pultech se objevil dotisk Ekologie, jejíž první vydání v roce 1997 bylo v krátké době zcela vyprodáno. Jedná se o český překlad z anglického originálu – Begon M., Harper J. L. et Townsen C. R.: Ecology. Individuals, populations and communities. Blackwell Scientific Publications, Oxford etc. 1987, 876 str. Kniha zahrnuje vyčerpávající informace z oblasti zoologie, botaniky a hydrobiologie. K jejím dalším přednostem patří čtivost, názornost, aktualizace na evropské podmínky a v neposlední řadě i pěkný vzhled.

-vup-

Studentská rubrika

Cokoliv jste učinili komukoliv dobrého, to zůstává aneb vaše pomoc Balkánu

Jakkoliv se naše názory na konflikt na Balkáně liší, těmi, co to odnesou nejvíce, jsou zase jenom obyčejní lidé. Ti, ať už Kosovští Albánci, nebo Srbové, si válku nepřáli. Hrou a manevrováním mocných, jedno na které straně, se v ní ocitli rovnýma nohama. A pomáhej... (doplň si sám)

Studenti 1. ročníku Katedry sociologie a andragogiky FF UP ve spolupráci s Českým červeným křížem uspořádali sbírku finančních prostředků, které byly převedeny na Fond humanity (podúčet Balkánský konflikt).

Během pěti dnů, kdy sbírka probíhala, dostupné na všech fakultách blízko centra města a v menze, se podařilo vybrat neuvěřitelných jedenáct tisíc korun. Zasluhou organizátorů, ale zejména zásluhou vás, kteří jste nějak přispěli, zmírníme, byť maličko, utrpení lidí

postížených konfliktem na Balkáně. Odměnou vám budí hřejivý pocit u srdíčka a naděje, že i vám bude podána pomocná ruka, když ji budete potřebovat.

Hodně štěstí, vnitřní sílu a vytrvalost, pevné nervy, ale hlavně: VŘELE DÍKY!

Studenti 1. roč. Katedry sociologie a andragogiky FF UP

Placená inzercie

Výrobce hraček KIKO nabízí studentům středních a vysokých škol brigádu: budete si hrát s hračkami a prodávat je. Výjezd mimo bydliště na 10 dní.

Kontakt: 067/7911402, 7912436

...a příští týdny...

16. ČERVNA

The British Council, Křížkovského 14, místnost 204: CERTIFICATE IN ADVANCED ENGLISH – písemná část cambridgeské zkoušky pro registrované kandidáty.

19. ČERVNA

The British Council, Křížkovského 14, místnost 204: FIRST CERTIFICATE IN ENGLISH – písemná část cambridgeské zkoušky pro registrované kandidáty.

21. – 26. ČERVNA

CMTF UP: Akademický týden II – cyklus přednášek z oboru pastorální teologie a studií křesťanského východu. Pořádá Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP.

25. – 27. ČERVNA

FTK UP, Olomouc: Knapkův memoriál. XXV. ročník sportovní soutěže pro sprinterky na vozíku. Pořádá FTK UP – Akademik centrum.